

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2017. gada 5. septembrī

turpinājums

2017. gada 19. septembrī

Sēdi vada

Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājas vietiece

Sanita Osipova

S. Osipova.

Labrīt! Sēdieties.

Šodien tiek turpināta lietas Nr. 2016–14–01 izskatīšana.

Starplaikā Saeima ir iesniegusi lūgumu pievienot šai lietai vēl materiālus.

Lūdzu Saeimas pārstāvi!

M. Brencis.

Labrīt, augsti godātā tiesa! Saeima tik tiešām ir iesniegusi papildus informāciju, kurai Saeimas ieskatā ir nozīme lietas izskatīšanā un, proti, informācija par Latvijas nodokļu sistēmu, tostarp, par nodokļu sloga konkurētspējas salīdzinājumu ar citām Eiropas Savienības dalībvalstīm. Šī informācija arī nav jauna, tā ir informācija, kas ir publiski pieejama, proti, šī gada maijā valdībā pieņemtās pamatsnotādnes un runa ir par septiņiem grafikiem, kas raksturo nodokļu ieņēmumu īpatsvaru Eiropas Savienībā, arī nodokļu ieņēmumus atbilstoši ekonomiskajām funkcijām un informācija par darbaspēka nodokļu slogu, kā arī par iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksimālajām likmēm. Mēs uzskatām, ka šai informācijai lietā ir nozīme, ievērojot to, ka šī informācija ir publiski pieejama, šī informācija ir...

S. Osipova.

Sakiet, lūdzu, kāpēc jūs gribat pievienot lietas materiāliem publiski pieejamu informāciju, kas tiesai ir sasniedzama arī bez pievienošanas lietai?

M. Brencis.

Pamatnotādnes ir ļoti apjomīgs dokuments un šajā informācijā mēs pievienojam ekstraktu attiecībā tieši uz darbaspēka nodokļiem, uz darbaspēka nodokļu slogu. Lai raksturotu to, kā Latvijā darbaspēka nodokļu slogs ir zemāks nekā vidēji

Eiropas Savienībā un ka maksimālās nodokļu likmes ne tuvu nav tik lielas, kā iepriekšējā tiesas sēdē raksturoja Latvijas Bankas pārstāvis.

S. Osipova.

Tiesnesim Laviņam ir jautājums.

A. Laviņš.

Saistībā tieši ar to, kā Latvijas Bankas pārstāvis pagājušajā tiesas sēdē nokomentēja iesniegto tabulu, kā ir atspoguļots nodokļu slogs. Vai šajā tabulā darbaspēka nodokļa slogs ir atspoguļots atbilstoši tiem principiem, kā jūs esat atspoguļojuši jau lietas materiālos šo jautājumu par darbaspēka nodokļu slogu, kur vienkopus tiek rēķināts gan iedzīvotāju ienākuma nodoklis, gan sociālas iemaksas, vai arī tā jau ir pēc citas metodoloģijas, ko piedāvāja Latvijas Banka, kur Latvijas Bankas pārstāvis teica, ka ir jābūt citādai metodoloģijai. Kas ir šis materiāls? Pēc kādiem principiem tas ir sastādīts?

M. Brencis.

Šeit ir darbaspēka nodokļi kopumā. Gan pirmajā, gan otrajā, ja nemaldos, arī trešajā...

A. Laviņš.

Ko nozīmē “darbaspēka nodokļi kopumā”?

M. Brencis.

Iedzīvotāju ienākumu nodoklis un sociālo iemaksu kopējā likme. Kopā darbaspēka nodokļi, jo tas, ko es arī iepriekšējā tiesas sēdē uzsvēru, ka, lai gan Latvijas Banka argumentēja, ka darbaspēka jeb *Payroll* nodoklī nav rēķināma darba ņēmēju daļa, bet tikai darba devēju daļa, proti, tas, ko maksā darba devējs, mēs uzskatām, ka jārēķina viss šis te slogs kopumā, proti, arī darba ņēmēju daļa. Tas ir tas svarīgākais, un tas kopējais Latvijas nodokļu sloga īpatsvars ir attiecībā uz darbaspēku zemāks nekā Eiropas Savienības dalībvalstīs. Līdz ar to tas vienīgais, ko Kušnera kungs pieminēja, ka likme ir tagad augstākā pēc Zviedrijas, tas nav rādītājs. Šajā gadījumā Kušnera kungs runāja tikai par lielo algu saņēmējiem. Mēs mēģinām pateikt, ka kopējais nodokļu slogs attiecībā uz darbaspēku ir zemāks nekā vidēji Eiropas Savienībā. Tas ir svarīgākais.

A. Laviņš.

Skaidrs. Kāda metodoloģija tur lietota, tas ir saprotams. Paldies.

S. Osipova.

Vai tiesnešiem vēl ir jautājumi Saeimas pārstāvim? Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem arī ir nosūtīta šī informācija. Kāds ir jūsu viedoklis?

A. Leškoviča.

Mums nav iebildumu. Pēc tiesas ieskatiem.

S. Osipova.

Paldies Saeimai.

Tātad tiesnešiem nav iebildumu, ka tātad šie Saeimas iesniegtie dokumenti tiek pievienoti lietas materiāliem.

Tātad turpinām pieaicināto personu uzklaušīšanu.

Aicināsim Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības pārstāvi Egilu Baldzēna kungu. Lūdzu!

Tātad pagājušajā reizē jūs paudāt savu viedokli un mēs palikām pie jautājumiem.

Tātad, lūdzu, tiesnese Ziemeļe.

I. Ziemeļe.

Jā, labrīt. Man patiesībā bija jautājums pēc jūsu viedokļa iepriekšējā tiesas sēdē un jautājums ir sekojošs: kā, jūsprāt... tā kā jūs darbojāties arī šajā procesā, kad tapa solidaritātes nodoklis ar jūsu ierosinājumiem, un mani interesē jūsu ierosinājumi. Jūs uzskatījāt, ka ja pieņemtu, teiksim, šos variantus, vai tas nodrošinātu lielāku šo taisnīgumu kopumā sabiedrībā... pēc kāda mērķa jūs faktiski vadījāties?

E. Baldzēns.

Tajā brīdī mēs piedāvājām no mūsu viedokļa plašākus un labākus priekšlikumus, kas vēlāk arī tika īstenoti, bet mēs nevienu brīdī nenoliedzām to, ka arī šie priekšlikumi... no mūsu viedokļa pirmām kārtām parlaments, Saeima, ir tiesīga pieņemts.... Otrām kārtām, viņi samazināja nedaudz šo nevienlīdzības raksturu starp mazāk atalgotajiem un augstāk atalgotajiem, kas pie mums ir ļoti augsta šī polaritāte ienākumu ziņā, bet mēs uzskatījām, ka tas nav būtiskākais, ja netiek skarts kapitāls un ir tikai attiecība starp dažādām darbinieku grupām. Pasaulē, kā mēs ļoti labi zinām, tiem, kuriem ir liels kapitāls, tie ir reāli visietekmīgākā, vis... ienākumiem bagātākā iedzīvotāju grupa. Un, ja šo neskar, tad mēs zināmā mērā kaut ko uzlabojam, bet no mūsu viedokļa nepietiekami. Tāpēc mēs piedāvājām jau tajā reizē, ka vajadzētu skatīties, ka kapitālam un iedzīvotājiem vajadzētu būt vienādiem ienākumu nodoklim 20/20 — darbam un kapitālam, kas vēlāk tika īstenots. Mēs runājam par to, ka jābūt ir gan minimālās algas straujākam kāpumam, gan, teiksim, neapliekamā minimuma un

atvieglotumu... protams, saistībā ar ēnu ekonomikas ierobežošanu. Jo, ja, piemēram, cilvēki saņem nelielus atalgojumus, bet papildus, iespējams, saņem vēl kaut ko, konvertē, tad atkal visa tā mūsu nevienlīdzības skala ir, nu, teiksim, tāda statistika, par ko var ļoti nopietni diskutēt.

I. Ziemeļe.

Un sakāt, lūdzu... tajā brīdī, kā jūs to redzējāt... kāpēc tajā brīdī nesanāca tas kompleksais risinājums, kurš sevī ietvertu arī nodokli kapitālam, jo, teiksim, tā ir ļoti būtiska lieta. Kāpēc tajā brīdī sanāca tikai, lūk, šis solidaritātes nodoklis tāds, kāds viņš ir viens pats?

E. Baldzēns.

Nu, tāpēc, ka principā šis priekšlikums tādā veidā, kā viņš nāca, viņš nenāca no sociālajiem partneriem, viņš nāca no koalīcijas konkrētas vienas partijas... nu, ja es nemaldos, tā bija "Vienotība", viņai koalīcijā arī tika pieņemts šis te lēmums, un neviens tajā brīdī neapstrīdēja to, ka viņš zināmā mērā, ierobežotā mērā, kaut ko arī mazīna nevienlīdzībā, tas tika virzīts uz priekšu. Mēs uzreiz teicām: ja mēs gribam kaut ko tādu risināt, no mūsu viedokļa arī tas ir iespējams, ko viņi dara, bet tas ļoti nedaudz maina šo nevienlīdzības un ienākumu polaritātes ainu. Tāpēc mēs piedāvājām... Tajā pašā laikā darba devēji un valdība šim mūsu uzstādījumam tajā brīdī pilnīgi nebija gatavi un mēs vairākas reizes par to runājam un mēs pakāpeniski redzējām, ka arī virknē uzņēmēju jau tajās sēdēs vairs nebija tik kategoriski iebildumi, tas mums bija arī patīkams pārsteigums, bet tas nenozīmē, ka tajā brīdī viņi bija gatavi, jo viņiem tas nozīmēja arī uzreiz izdiskutēt visās savās darba devēju organizācijās. Tur tie cilvēki, kas tur sēž, viņi automātiski nevar tajā pašā sēdē pieņemt kaut kādu negaidītu lēmumu, kas viņu pašu vidū nav izdiskutēts. Nu, tas tomēr ir tāds demokrātisks process, un tam ir lēnām jānonāk. Mēs, protams, to darījām un teicām, ka tas būtu daudz godīgāk un taisnīgāk.

I. Ziemeļe.

Un pēdējais jautājums. Sakāt, lūdzu, tāpat Solidaritātes nodokļa likums tādu, kādu viņu izdevās pieņemt... vai likums kā tāds, pie tā, ka zināmā mērā tas nevienlīdzību mazināja, bet vai tas sasniedz mērķi pietiekami efektīvi, proti, ka tik tiešām šo solidaritātes nodokli maksā lielo ieņēmumu saņēmēji valstī.

E. Baldzēns.

Šeit atkal ir diezgan tāda pretrunīga situācija. Protams, ka tas lielā mērā skar šo iedzīvotāju grupu un viņi maksā. Mēs vienkārši gribējām uzsvērt to, ka no mūsu viedokļa jābūt cilvēkiem motivācijai. Jo tajā brīdī tas izskatījās tā, ka vienkārši šie

ienākumi tiek... zināmā mērā norādot uz konkrētu, teiksim, lielu ienākumu apmēru, kas proporcionāli ir daudzkārt lielāks nekā daudzām citām grupām, vienkārši atsavināti kopīgu valsts vajadzību risināšanai. Mēs gribējām, lai cilvēkam būtu šī motivācija, lai nebūtu tā, ka, piemēram, privātajā kapitālā, kur to var, teiksim, kaut kā citādīgi apvienot ar kaut kādiem citiem labumiem likuma ietvaros, lai cilvēki nesāktu slīdēt ārā no šīs sistēmas. Un tāpēc mēs domājām, ka labāk ir tādas metodes, kas neatgādina kara komunisma principus.

I. Ziemeļe.

Un vai jums bija arī saruna savienībā par to, kāpēc ir šīs dažādās atšķirīgās likmes? Kā jūs uz to skatījāties?

E. Baldzēns.

Starp darbu un kapitālu?

I. Ziemeļe.

Nē, atšķirīgās likmes pensionāriem, strādājošajiem šiem te lielās algas saņēmējiem... nu, tās dažādās likmes, kas tur parādās likumā?

E. Baldzēns.

Nu, ja mēs tā godīgi sakām, tad tajā brīdī, kad gāja šis likums, mēs par to tieši Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības ietvaros vieni paši tā īpaši nediskutējām. Mēs runājām par tām galvenajām vadlīnijām tajā brīdī. Tas, ka pensionāram vajadzētu būt zemākai, tas ir pats par sevi saprotams, jo viņš jau ir pensiju kapitālu uzkrājis. Ja viņš vēlas, teiksim, vēl kaut ko uzkrāt, tad tas ir citādāk. Tur varēja par to diskutēt, jo var vēl uzkrāt no tā ienākuma vēl papildus pensijas gūšanai nākotnē... gada laikā tāds process ir iespējams. Bet par šīm niansēm mums tiešām nebija... mēs vairāk runājām par to, kā jau es pieminēju, ka darba devēji deva arī šo priekšlikumu par atvieglojumu atcelšanu laulātajam vai pieaugušam bērnam invalīdam... vai tas būtu arī attiecīgi tēvs, māte, kuri vēl nav sasnieguši pensiju. Līdz šim gadam varēja saņemt šo atvieglojumu. Nu, mēs teicām, ka tas nav tas labākais ceļš un kritizējām šo priekšlikumu. Tas varēja atvietot ienākumu ziņā, bet Saeima beigās arī šo principu, lai arī paņēma un lai arī Ministru kabinets viņu paņēma tādā ierobežotā veidā, to neattiecināja uz bērnu invalīdu, to neattiecināja arī uz bērnu... pieaugušu cilvēku, tāpat līdz 24 gadiem... tāpat studē augstskolā vēl dienas nodaļā, bet tajā pašā laikā samazināja šo atvieglojumu attiecībā uz laulāto praktiski, uz tēvu un māti... nu, kas zināmā mērā arī bija atvietojušs, bet neizdarīja korekcijas šajā te solidaritātes nodoklī. No mūsu viedokļa tas bija parādīt to, ka valdība paralēli visai šai nevienlīdzības lietai mēģināja sasniegt arī konkrētu fiskālu mērķi, lai varētu

nodrošināt tās tiešām neatliekamās vajadzības, kas bija. Un es jau arī iepriekšējoreiz atļāvos minēt, ka tiešām bija svarīgi sakarā ar starptautisko saspīlējumu arī virzīties aizsardzības budžetā uz kaut kādu korekciju, ko mēs bijām apņēmušies, ja nemaldos, veikt lēnām no 2000. gada un kas nebija veikts.

I. Ziemeļe.

Paldies.

S. Osipova.

Tiesnešiem vēl ir jautājumi?

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem? Saeimai?

M. Brencis.

Jā, godātā tiesa. Būs viens jautājums Baldzēna kungam. Sakiet, lūdzu, vai piekrītat, ka 2016. gada budžeta izstrādes procesā tika vēl bez šī solidaritātes nodokļa izstrādes veikti arī citi nevienlīdzību mazinoši pasākumi, kā, piemēram, paaugstināta minimālā alga un ieviests diferencētais neapliekamais minimums?

E. Baldzēns.

Jā, tādi pasākumi bija. Protams, mēs kā vienmēr uzsvērām, ka minimālā alga būtu jāceļ straujāk un šajā gadā ir izdevies to izdarīt. Jo galvenais jau tomēr tas piemērs ir tas, ka gan uzņēmējiem, gan darbiniekiem ir ļoti vēlams zināt jau zināmā mērā gadus uz priekšu, kā varētu mainīties gan minimālā alga, gan neapliekamais minimums. Mēs parasti to norādījām uz Igauniju kā piemēru, kas vidēji par 40–50 eiro šo minimālo algu katru gadu cēla uz augšu, šajā gadā mēs pacēlām par 10. Diferencētais neapliekamais minimums bija arī labs, tas tiešām šo nevienlīdzīgumu mazināja, bet atkal tas skāra tikai to darbinieku daļu, kur mēs teicām, ka ja mēs gribam šo iedzīvotāju ienākumu nevienlīdzību mazināt, mēģinājums to darīt ignorējot lielo kapitālu, nerunājot par mazu ģimenes uzņēmumu, tad nodoklis ir diezgan neveiksmīgs. No mūsu viedokļa viņš ir uzlabojis situāciju, bet kopumā viņš rada vairāk ilūziju par to, ka mēs nopietni strādājam pie šī jautājuma.

M. Brencis.

Paldies. Jautājumu vairāk nav.

S. Osipova.

Liels paldies jums, Baldzēna kungs.

E. Baldzēns.

Paldies.

S. Osipova.

Tā. Nākamo tiesa uzklausīs Valsts prezidenta Kancelejas pārstāvi Jāni Plepu. Lūdzu, Plepa kungs, vārds jums!

J. Pleps.

Labrīt, augsti godātā tiesa!

Visupirms es vēlējos pateikties par iespēju Valsts prezidenta kancelejai paust apsvērumus rakstveidā, kā arī piedalīties tiesas sēdē attiecībā uz šī jautājuma izskatīšanu.

Valsts prezidenta kanceleja rakstveidā ir sniegus savu viedokli, kas tiesas un pušu rīcībā ir un pie tā es droši vien vairāk nepakavēšos, bet, sekojot līdzīgai iespēju robežās tiesas sēdes gaitai, es vēlētos izmantot šo laiku, lai informētu Satversmes tiesu par Valsts prezidenta iesaisti 2016. gada valsts budžeta paketes virzībā, tajā skaitā attiecībā uz Solidaritātes nodokļa likumprojektu un uz to, kuri jautājumi šajā procesā Valsts prezidentam likās nozīmīgi un attiecīgi tad tas būtu tas, par ko es runātu šajā brīdī, jo Valsts prezidenta iesaiste budžeta paketes virzībā, protams, ir salīdzinoši ātra tajā brīdī, kad tiek gatavots budžeta projekts, un tas nav tikai tās nosacīti desmit dienas, kas paliek pēc likuma pieņemšanas Saeimā, kad Valsts prezidents tāpat kā citu likumu gadījumos izvērtē pieņemtos likumus, lemj par izsludināšanu vai neizsludināšanu, ja to pieļauj Satversme.

Un attiecībā uz 2016. gada budžetu. Tātad darbība notika 2015. gada otrajā pusē. Valsts prezidentam šajos jautājumos bija aktīva pozīcija un pirmā tikšanās, kas ir fiksēta, notika 5. augustā, kad Valsts prezidents tikās ar finanšu ministru un Finanšu ministrijas valsts sekretāru, lai pārrunātu darbu pie valsts budžeta projekta. Un šajā brīdī Valsts prezidents uzsvēra savas prioritātes, tās lietas, kas Valsts prezidentam bija būtiskas. Un attiecībā uz 2016. gada valsts budžetu tā bija prioritāte valsts drošībai, tātad, kurss uz 2 procentu sasniegšanu valsts aizsardzībai, saglabāšana un pieņemtā likuma "Par valsts aizsardzības finansēšanu" izpildi.

Otra lieta, kas Valsts prezidentam bija prioritāte šajā budžetā, un 13. augustā Valsts prezidents tikās ar Ministru prezidentu, finanšu ministru un Latvijas Bankas prezidentu, bija bāzes izdevumu... ministrijām atvēlēto bāzes izdevumu un valsts iestādēm atvēlēto bāzes izdevumu strikta un atbildīga izvērtēšana, respektīvi, mēģināt pavērtēt, vai tas finansējums, kas tiek piešķirts noteiktām valsts funkcijām, tiek adekvāti izmantots un vai nav iespējams iekšējais ietaupījums, tādā veidā finansējot citas arīdzan vajadzīgas iniciatīvas.

2. septembrī Valsts prezidents tikās ar Ministru prezidentu un šajā tikšanās reizē tika pārrunāts arī jautājums par Solidaritātes nodokļa likumprojektu. Valsts prezidents atbalsta progresivitāti, respektīvi, to virzību, ko mēģināja piedāvāt valdība, respektīvi, ka ir zināma progresivitāte nodokļu maksāšanā, bet tas, ko Valsts prezidents šajā reizē arī vērtēja, ka valdības par to ir runājušas pietiekami ilgstoši, bet nav izdevies solis līdz galam. Un šajā reizē iezīmējās viena cita lieta, kas bija diezgan problemātiska 2016. gada budžeta likumprojekta virzībā, respektīvi, valdības dialogs paketes sagatavošanas gaitā ar sociālajiem partneriem, jo tajā laikā bija izskanējusi kritika no Tirdzniecības un rūpniecības kameras. Šķiet, arī Darba devēju konfederācija un arodbiedrības nejutās uzklautas, neveidojas sajūta, ka notiek efektīvs dialogs, gatavojot šos likumprojektus. Un šī iemesla dēļ Valsts prezidents 18. septembrī pats tikās ar Darba devēju konfederācijas un Brīvo arodbiedrību savienības pārstāvjiem, lai tieši pārrunātu sociālā dialoga norisi šajās būtiskajos jautājumos, kas skar nākamā valsts finanšu tēriņus un Valsts prezidents akcentēja, ka tā ir problēma — šī vājā sadarbība un dialoga trūkums, un rosināja meklēt kompromisu. Rosināja veikt sarunas, runāt un meklēt kopīgus risinājumus. Taču tajā pašā laikā Valsts prezidents vēlreiz apstiprināja, ka viņš atbalsta progresivitāti nodokļu maksāšanā ar mērķi mazināt sociālo nevienlīdzību.

Oktobra sākumā budžeta likumprojekta pakete tika iesniegta Saeimā, nodošana komisijām bija 8. oktobrī un tajā brīdī parādījās vairākas lietas, kas nosacīti nebija līdz galam pamanītas. Viena no tām bija saistīta ar priekšlikumu uzlikt pievienotās vērtības nodokli 21 procenta apmērā attiecībā uz kultūras pasākumu biļetēm. Un 25. novembrī Valsts prezidents tikās ar finanšu ministru, kultūras ministri un Budžeta komisijas priekšsēdētāju un tika panākta vienošanās, ka šāds nodoklis netiks uzlikts. Un otra lieta, kur Valsts prezidents vērsās pie Budžeta komisijas ar priekšlikumu 6. novembrī attiecībā uz šo ideju par budžeta izdevumu izvērtēšanu šajos te bāzes izdevumos, iesniedzot priekšlikumu, ka vajadzētu Likumā par budžetu un finanšu vadību iestrādāt speciālu regulējumu kā patstāvīgu pienākumu institūcijām katru gadu vērtēt tos tēriņus, kas ir pietiekami. Un tāpat šī ideja tika atbalstīta komisijas sēdē un iekļauta Likumā par budžetu un finanšu vadību un, kopsavelkot, 30. novembrī Saeima pieņēma budžetu 2016. gadam un paketes likumprojektus. Šajā te pozīcijā, Valsts prezidenta pozīcija attiecībā uz šo te budžeta bāzes izdevumu vērtēšanu, attiecībā uz valsts drošības stiprināšanu un attiecībā uz kultūras pasākumiem samazināto pievienotās vērtības nodokli tika ņemta vērā.

Pēc šīs paketes pieņemšanas Saeimā otrreizējās caurlūkošanas lūgumi Valsts prezidenta kancelejā netika saņemti, neviens nelūdza Valsts prezidentam izmantot otrreizējās caurlūkošanas tiesības, un, sekojot līdzīgai paketes virzībai.. un patiesībā Valsts prezidents un kanceleja paketes virzībai, budžeta paketes virzībai, parasti seko līdzīgi proaktīvi, respektīvi, ja tiek iezīmētas kādas problēmas vai kādi iespējamie riski,

tad mēs mēģinām pēc iespējas savlaicīgāk runāt ar finanšu ministru, ar Budžeta komisijas priekšsēdētāju, lai rastu iespēju šos riskus mazināt un tā tas ir katrā paketē. Un šajā reizē pēc pieņemšanas pārskatot netika konstatētas problēmas, un Valsts prezidents visus pieņemtos likumus izsludināja 18. decembrī, un tad tie varēja stāties spēkā.

Tā kā tas ir tāds hronoloģisks lineāls, kādā veidā budžeta likumprojekta paketes virzība izskatījās no Valsts prezidenta institūcijas puses.

Tas lielā mērā bija tas, ko es vēlējos darīt zināmu Satversmes tiesai. Ja Satversmes tiesai ir kādi jautājumi, es ļoti labprāt esmu jūsu rīcībā atbildēt uz tiem.

S. Osipova.

Tiesnese Ziemeļe.

I. Ziemeļe.

Jūs tikko minējāt, ka kopumā šajā budžeta paketē netika konstatētas problēmas. Kādām problēmām jūs pievērsāt uzmanību, tieši sekojot šim procesam līdzī? Teiksim, kas ir tas objektīvais kritērijs?

J. Pleps.

Attiecībā uz 2016. gada budžeta likumprojekta paketes virzību kā problēma iezīmējās viena lieta, ko es minēju. Bija šis dialogs ar sociālajiem partneriem valdības stadijā, izstrādājot likumprojektus, kas nesekmēja labākā risinājums, iespējams, atrašanu. Un otra lieta, kas atklājās un kas guva rezonansi, kur Valsts prezidents iesaistījās, bija šī te 21 procenta pievienotās vērtības nodokļa uzlikšana kultūras pasākumu biļetēm.

I. Ziemeļe.

Runājot par šo dialoga jautājumu. Vai jūs uzskatāt, ka tas tādā gadījumā ir, teiksim, elements labas likumdošanas principa ievērošanai un vai jūs uzskatāt, ka tomēr rezultātā tā vai citādi šī problēma tika atrisināta.

J. Pleps.

Tikai divas lietas. Viena lieta — šeit ļoti aktīvi iesaistījās Budžeta un finanšu vadības komisija un tieši komisijas priekšsēdētājs Kārlis Šadurskis. Un šķiet, ka tad, kad process notika Saeimā, tas ritējums priekš Saeimas grafika bija pietiekami garš, proti, nodošana komisijām bija oktobrī, 3. novembrī notika pirmais lasījums Saeimas sēdē un 30. novembrī notika otrais lasījums. Bija ļoti liels laika rāmis un, cik es atminos, tiešām Budžeta un finanšu (nodokļu) komisija strādāja ļoti intensīvi, veda sarunas, Šadurska kungs viņam raksturīgajā vadīšanas stilā uzklausiņa visas puses,

mēģināja meklēt iespējamus kompromisus, un jāteic, ka... man šķiet, ka tā problēma šeit attiecībā uz dialogu vairāk bija ne tik daudz valsts un sociālo partneru dialogā, kā, iespējams, valdības vai dažu konkrētu ministru dialogs ar sociālajiem partneriem.

Bet otra lieta, kas attiecībā uz šo ir tāpat Satversmes tiesas lieta 2004-18-0106 attiecībā uz pāreju uz izglītību latviešu valodā, kur Satversmes tiesa analizējusi jautājumu par šī dialoga efektivitāti vai nepieciešamību un Satversmes tiesa šeit ļoti precīzi novilka robežas starp to politikas procesu un konstitucionālo jeb juridisko pusi. Un attiecībā acīmredzot uz iespējamo adresātu uzklausīšanu, tad vismaz līdz šim Satversmes tiesa ir palikusi pozīcijā, ka tā ir politika. Labāka vai sliktāka, bet tā ir politika.

I. Ziemeļe.

Jā, paldies. Un man pēdējais jautājums. Tātad jūs minējāt arī to, ka prezidentam nebija neviens lūgums atgriezt šo budžeta paketi otrreizējai caurskatīšanai. Un jūs arī minējāt to, ka Valsts prezidents kā vienu no prioritātēm noteica tāda budžeta izveidošanu, kas nodrošina šos 2 procentus valsts aizsardzībai. Sakāt, lūdzu, tad kad jūs vērtējat... teiksim, pirms apstrīdēto normu konkrētajā gadījumā izsludināšanas, kādus... no kuru Satversmes pantu viedokļa jūs arī skatāt šo te likumu izsludināšanas momentu? Kurus Satversmes pantus jūs tā paturat prātā, ejot uz likumu izsludināšanu... atbilstību kuriem Satversmes pantiem šajā konkrētajā lietā... šajā konkrētajā gadījumā?

J. Pleps.

Valsts prezidenta otrreizējās caurlūkošanas tiesības lielā mērā ir politisks instruments, līdz ar to tur ir, protams, juridiska dimensija, bet arī politiska dimensija. Un, runājot par konkrētā pieņemtā likuma caurskatīšanu... es varbūt pavilkšu šo bildi mazliet lielāku... jo mums ir jāņem vērā, ka tā ir budžeta pakete. Un pirmā lieta, uz ko jebkurš Valsts rezidents raugās, ir 66. pants par budžeta procedūru un par budžetu. Valstī ir vajadzīgs budžets 1. janvārī. Un tas arī nosaka to, ka Valsts prezidents cenšas pēc iespējas ātrāk iesaistīties budžeta paketes virzībā, diskusijās ar valdību, ar sociālajiem partneriem, lai iespējamus riskus un iebildumus jau mēģinātu atrisināt procesa gaitā. Otra lieta, kas tiek skatīts, ir pieņemšanas procedūra. Tas, kādā veidā šis likums ir kļuvis par likumu. Tātad, procedūra. Un trešā lieta, tie ir droši vien specifiski gadījumi katra atsevišķa likumprojekta kontekstā. Teiksim, ja mēs runājam par nodokļu likumiem, tad, protams, tas ir tas standarts, ko ir Satversmes tiesa pateikusi, respektīvi, tā rīcības brīvība, kas ir piešķirta likumdevējiem, izlemjot, kādā veidā organizēt kāda nodokļa vietu sistēmā, kur patiesībā likumdevējam ir ļoti plaša novērtējuma brīvība. Un protams, nu... tās robežas, kas ir pateiktas, tas ir, lai nav

ekspropriācijas raksturs, tātad acīmredzama īpašumtiesību atsavināšana *de facto*, vai acīmredzami nesaprātīgs un nepietiekams pamatojums.

I. Ziemele.

Paldies. Vairāk jautājumu nav.

S. Osipova.

Tiesnesim Laviņam ir jautājums.

A. Laviņš.

Tātad es vēlētos uzdot četrus jautājumus. Pirmais jautājums. Jūs minējāt, sniedzot savus apsvērumus nupat tiesas sēdē, ka prezidents esot konstatējis zināmu dialoga trūkumu ar sociālajiem partneriem, tāpēc pats bija aicinājis tikties ar sociālajiem partneriem un diskutēt šīs svarīgās lietas. Šajā tiesas sēdē mēs dzirdējām no Tieslietu ministrijas pārstāves vērtējumu tam, kādā veidā ir ticis apspriests Solidaritātes nodokļa likumprojekts. Es nevarēšu atkārtot vārds vārdā, bet tā ideja, ko Tieslietu ministrijas pārstāve teica, ka šis likumprojekts... šī likumprojekta apspriešanas gaita un sociālo partneru iesaiste ir bijusi tik ievērojama, ka šo varētu likt kā vienu no labiem piemēriem, kādā veidā steidzamības kārtībā iesniegtais likumprojekts, kas ir budžeta paketē, tiek apspriests. Mani interesē jūsu kā Valsts prezidenta kancelejas viedoklis attiecībā uz šo aspektu, salīdzinot ar to, kā citi likumprojekti, kas steidzamības kārtībā attiecībā uz budžeta paketē ietilpstošiem jautājumiem tiek apspriesti un šis jautājums. Vai te ir kāda tendence, jūsuprāt, ieskicējas... vai ir kādas atšķirības, vai tas ir bijis diezgan ierastā kārtībā, kā arī citi steidzamības kārtībā izskatāmie jautājumi ir izskatīti attiecībā uz diskusijām ar sociālajiem partneriem un šie... jāsaka tā... sensitīvie jautājumi, kas ar likumprojektu ir saistīti un vai tie ir bijuši apspriesti.

J. Pleps.

Visupirms, Valsts prezidenta bažas bija saistītas tieši ar šo dialogu starp valdību un sociālajiem partneriem stadijā pirms iesniegšanas Saeimā, un Valsts prezidents tikās gan ar sociālo partneru pārstāvjiem, kur bija atsevišķas tikšanās, gan runāja ar Ministru prezidentu, ka ir nepieciešams šis dialogs, ir nepieciešamas sarunāšanās par piedāvājumu, lai meklētu kompromisus, lai, iespējams, atrastu labāko risinājumu.

Un savukārt, ja mēs raugāties uz procesu Saeimā, tad es jau minēju vienu lietu. Pirmkārt, likumprojekta virzība. Jā, likumprojekts bija atzīts... visi likumprojekti budžeta paketē bija atzīti par steidzamiem, bet šī virzība, ja mēs redzam, nodošana komisijām — 8. oktobris, 3. novembris — pirmais lasījums, 30. novembris — otrais

lasījums. Tātad mēs redzam, ka gandrīz divus mēnešus par steidzamu atzītā budžeta likumprojektu pakete atradās Saeimā Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijā, kur strādāja. Tas, es pieļauju arī varētu būt viens no iemesliem, kāpēc nebija otrreizējās caurlūkošanas lūgumu, jo tie, kas varbūt... man ir grūti komentēt par sociālo partneru varbūt šo novērtējumu... bet Saeimā bija šī uzklauššana un acīmredzot, tā kā šie sociālie partneri nevērsās pie Valsts prezidenta pēc likuma pieņemšanas, viņi jutās uzklaušāti, viņi jutās, ka šis dialogs ir noticis, jo tajā brīdī, kad sociālie partneri bija rakstījuši vēstules Šadurska kungam uz Saeimu, kas ir pieejams Saeimas likumprojektu bāzē, mēs redzam, ka dažās vēstulēs arī Valsts prezidents ir kā līdzadresāts, ka viņi mūs informē, ka viņi vērsās pie Saeimas. Un pēc tam, kad Saeimā bija noticis process, tālāk šis nevirzījās. Un jāteic arī, ka nākamo gadu budžeta likumprojektu paketēs iezīmējās šis dialogs daudz veiksmīgāks, bez tādiem... Ir domstarpības, kā parasti, bet nav ļoti asu domstarpību un nav sajūtas, ka nenotiek sarunāšanās.

Otra lieta, kas šeit parādās, ir paketes apjoms. Budžeta likumprojekta paketē uz 2016. gadu bija mazliet vairāk nekā 20 likumi. Tātad — divi mēneši strādājot ar apmēram 25 likumiem. Salīdzinājumam: nākamā gada Budžeta likumprojekta paketē, kas bija uz šo gadu, 2017. gadu, bija vairāk nekā 50 likumprojekti. Tātad tas arī Saeimas komisijai ļāva droši vien daudz lielāku uzmanību veltīt katram atsevišķam likumprojektam un izrunāt tās lietas, kas ir runājamas. Līdz ar to patiesībā man šķiet, ka, ja mēs runājam par procedūru, kas notika Saeimā, tad 2016. gada Budžeta likumprojekta paketes virzība ir salīdzinoši labs piemērs, ko droši vien līdz galam nevarēs teikt par 2017. gada Budžeta likumprojekta paketes virzību, par kuru Valsts prezidents nosūtīja atsevišķu vēstuli Saeimas priekšsēdētājam un Ministru prezidentam un šī vēstule ir Satversmes tiesas rīcībā, jo mēs to iesniedzām. Tajā paketē parādījās dažāda veida jautājumi: gan par mikrouzņēmuma nodokļa maiņu un solījumiem dotajiem, gan par Izglītības likumu, kas ir Satversmes tiesas lietvedībā, bet tas laikam ir citas lietas jautājums un arī par to, kāda ir šī virzība.

A. Laviņš.

Paldies. Otrs jautājums ir ar tādu precizējošu raksturu. Jūs minējāt, ka Valsts prezidentam ir bijušas tikšanās gan ar finanšu ministri, gan ar Ministru prezidentu un tajā reizē, kad jūs raksturojāt šo vizīti Valsts prezidenta un Ministru prezidenta vizīti, jūs minējāt šādu teikumu: ka Valsts prezidents ir norādījis, ka nav izdevies solis līdz galam. Es tā nevaru saprast, par kādu soli jūs domājat un kas tas bija par kontekstu?

J. Pleps.

Tātad... tā ir tikšanās ar Ministru prezidentu Laimdotu Straujumu, pēc kuras Valsts prezidentam tika uzdots jautājums par to, vai tiek atbalstīta šī progresivitāte

nodokļos, proti, tie, kuru ienākumi ir lielāki, maksā valsts uzturēšanai vairāk un... es citēšu no relīzes: “tāpat prezidents atzina, ka vienmēr atbalstīs progresivitāti, taču līdz šim valstī diskusijas par šo jautājumu vienmēr apstājušās, nepieņemot konkrētus lēmumus. Viņš arī norādīja, ka par to parlamentā varētu būt gaidāmas diskusijas.” Tas ir prezidenta vērtējums 2015. gada 2. septembrī. Zināma retrospektīva par līdzšinējo politiku, kāda bija notikušas šīs diskusijas.

A. Laviņš.

Ja es drīkstu vaicāt, kas bija tas solis, ko prezidents vēlējās, lai vēl tālāk ietu?

J. Pleps.

To, ka tiktu ieviesta progresivitāte.

A. Laviņš.

Kā progresīvais nodoklis — kā tāds?

J. Pleps.

Prezidents lieto formulējumu “progresivitāte” kā ideju, ka tie, kuru ienākumi ir lielāki, maksā lielākus nodokļus, lai mazinātu sociālo nevienlīdzību, lai mazinātu šīs plaisas, kas pastāv sabiedrībā. Un tas, kāds tas ir izpildījums, protams, tas ir Finanšu ministrijas, valdības un Saeimas jautājums, jo šie jautājumi ir tādi ļoti būtiski Saeimas prerogatīvas elementi.

A. Laviņš.

Paldies. Trešais un ceturtais jautājums būs saistīts ar prezidenta tiešajām funkcijām par to, ka prezidents ir konstitūcijas sargs. Un neatkarīgi no tā, vai ir lūgumi nodot likumu otrreizējai caurskatīšanai, tik un tā *ex officio* prezidentam ir jālūkojas, vai likums un tajā ietvertās tiesību normas atbilst Satversmei.

Pirmais jautājums saistīts... jāsaka tā, tas ir trešais kopumā... ar to, ko mums bija iespēja dzirdēt no Latvijas Bankas pārstāvja. Un Latvijas Bankas pārstāvis diezgan tiešu atbildi sniedza uz mana kolēģa Gunāra Kusiņa jautājumu, vai šis solidaritātes nodoklis ir ar konfiscējošu raksturu. Atbilde bija pozitīva. Mani interesē jūsu viedoklis un, ņemot vērā, ka Satversmes tiesa ļoti lielu uzmanību, izvērtējot normas konstitucionalitātei, pievērš tai metodoloģijai, kurai tā seko, izvērtējot noteikta veida apstrīdēto normu, kurā jomā tā ir... un mēs šobrīd esam nodokļu tiesību jomā, un arī šeit ir Satversmes tiesai prakse par metodoloģiju un patiešām šis jautājums bija saistīts ar metodoloģijas jautājumiem, jo, vai nodoklis ir ar konfiscējošu raksturu, tam ir juridiska nozīme, nevis politiska nozīme. Līdz ar to mani interesētu Valsts prezidenta kancelejas viedoklis šajā jautājumā.

J. Pleps.

Šis jautājums tika vērtēts un skatīts, un prezidents pat sarunā ar Ministru prezidenti īpaši pārrunāja šo jauno likumprojektu, kas skar solidaritātes nodokļa ieviešanu. Un mēs tajā brīdī nekonstatējām konfiscējošo raksturu... gan likumprojekta sagatavošanas gaita, gan, manuprāt, arī argumentācija... šāds pavērsiens tajā brīdī nebija izskanējis. Un otra lieta ir saistīta ar to apsvērumu, ka no metodoloģijas viedokļa konfiscējošais raksturs jeb īpašumtiesību atsavināšana *de facto* acīmredzot būtu 105. panta ceturtais teikums. Šīs lietas ietvaros es redzu, ka ir 91. panta pirmais teikums un 109. pants.

A. Laviņš.

Mēs šādus argumentus dzirdējām, tāpēc es varbūt plašāk mēģinu uz to lietu paskatīties un jautājums ir formulēts... nu, es teiktu, plašāk... jā... Par lietas izskatīšanas robežām es jums piekrītu, bet tomēr man ir interesanti dzirdēt prezidenta kā konstitūcijas sarga... nu, jūs esat Prezidenta kancelejas pārstāvis... Prezidentu mēs neesam aicinājuši...

J. Pleps.

Mūsu ieskatā pieņemtie nodokļu likumi atbilda likumdevēja rīcības brīvībai. Mēs nesaskatījām šādus riskus. Ja mēs būtu saskatījuši šādus riskus tajā brīdī, tad droši vien tiktu vērtētas iespējas rīkoties un Valsts prezidents izsludināja likumu.

A. Laviņš.

Labi. Attiecībā uz konfiscējošo raksturu... paldies par sniegto atbildi.

Un vēl man ir noslēdzošais jautājums par šīm dažādajām likmēm. Tātad darba ņēmēji, kas ir apdrošināti visiem sociālās apdrošināšanas veidiem, maksā 10,59 procenti, tā ir viņu daļa un darba devējs maksā tātad 23,50 procentu punktus. Tie, kas ir pensionāri, tie maksā citādu likmi. Vai Prezidents, izsludinot likumu, šeit nav saskatījis tādu patvaļas elementu, atšķirīgu attieksmi bez saprātīga pamata? Un ja nav, vai šādai atšķirīgai attieksmei jūs saskatāt leģitīmu mērķi?

J. Pleps.

Kādā ziņā...? Respektīvi... pēc tiesas ieskata pensionāriem arī būtu jāmaksā solidaritātes nodoklis vienādā likmē ar darbaspējīgu...?

S. Osipova.

Bet ja pensionārs saņem lielo algu?

A. Laviņš.

Tieši tā! Tātad, ir darba ņēmēji, kuri ir sasnieguši vecuma pensijas vecumu...

S. Osipova.

... un maksā pēc citas likmes. Tieši tā!

A. Laviņš.

Jā... viss ir pareizi.. vecuma pensijas vecumu... Un šādiem darba ņēmējiem solidaritātes nodokļa likme ir atšķirīga. Tie procentu punkti varbūt... vienam tas ir daudz, vienam — maz. Es negribu dot savu vērtējumu. Bet katrā ziņā es redzu, ka procentu punkti ir atšķirīgi.

J. Pleps.

Es pieļauju... ja nemaldos, ka arī atšķirības parādās personām ar invaliditāti.

A. Laviņš.

Arī.

J. Pleps.

Un personām... man liekas, varētu būt tur arī tie, kas saņem citus sociālās drošības sistēmas pakalpojumus...

A. Laviņš.

Izdienas pensijas saņēmēji.

J. Pleps.

Un līdz ar to... teiksim... primāri skatoties, tas atbilst tiem pienākumiem, ko valsts ir uzņēmusies sociāli atbildīgas valsts principa ietvaros, teiksim, pensionāri, cilvēki ar invaliditāti, varbūt arī citas nosacīti grupas, kurām ir iestājušies sociālie riski, tām ir šī īpašā aizsardzība. Un acīmredzami, ka tā bija valdības izšķiršanās, ieviešot solidaritātes nodokli, un šo te principu neaiztikt vai nepārskatīt. Tajā brīdī es varu apliecināt, ka tad, kad notika diskusijas par šo likumprojektu, šis jautājums netika aktualizēts no iesaistīto personu puses.

A. Laviņš.

Paldies. Man nav vairs jautājumu.

S. Osipova.

Kolēģi tiesneši... vēl ir jautājumi? Tādā gadījumā pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem?

K. Strazds.

Paldies par jūsu viedokli. Man būs viens jautājums. Jūs minējāt savā viedoklī, ka ņemot vērā, ka šis te likumprojekts ir skatīts budžeta paketes ietvaros, tad izskatīšanas gaita bija pietiekoši saprotama un arī sociālajiem partneriem nevajadzēja rasties iebildumiem. Tajā pašā laikā šis te pašas budžeta paketes izskatīšanas laikā tika pieņemti grozījumi likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu" par minimālajām sociālajām iemaksām, kam būtu bijis jāstājas spēkā nevis 2016. gada 1. janvārī, bet 2017. gada 1. janvārī. 2015. gadā, kad šis te jautājums tika pieņemts, īpašas diskusijas neraisījās sabiedrībā un arī neraisījās pretēji viedokļi. Savukārt pēc gada, kad bija jāstājas spēkā, pēkšņi radās diskusijas, viedokļi, ka šāds te risinājums nav atbilstošs un tas būtu jāatceļ un arī pašās 2016. gada beigās tas arī tika izdarīts, ko Valsts prezidents nosauca par "lielu nodokļu putru". Līdz ar to jautājums ir tāds: ņemot vērā, ka šajā... ka grozījumos "Par sociālo apdrošināšanu" bija pusotrs gads, lai varētu piemēroties gan nodokļu maksātāji, gan arī valsts iestādes, un tāpat rezultātā radās nodokļu putra, vai jautājums ar solidaritātes nodokli, kur faktiski tiek ieviests jauns nodoklis viena mēneša laikā un kas stājas spēkā vēl pēc mēneša, vai šajā gadījumā to arī nevarētu uzskatīt par tikpat lielu vai vēl lielāku nodokļu putru? Paldies.

J. Pleps.

Nevajadzētu, es domāju, jaukt dažādas lietas. Ja mēs runājam par grozījumiem likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu", šie likuma grozījumi bija aplūkojami kontekstā ar Mikrouzņēmumu nodokļa likuma regulējumu. Respektīvi, bija pausts solījums veikt noteiktu pārskatīšanu šajā likumā un tāpat tās bija saistītas lietas. Un tā problēma parādījās nevis izolēti, bet problēma parādījās saistībā ar to, ka grozījumi Mikrouzņēmumu nodokļa likumā 2016. gada beigās bija sagatavoti nepietiekami. Un tas bija tas, attiecībā uz ko Valsts prezidents lietoja konkrētu apzīmējumu. Un Valsts prezidents pirmo reizi nosūtīja nodokļu paketes likumprojektu... likumu otrreizējai caurlūkošanai un attiecībā uz likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu" Valsts prezidents aicināja Saeimu risināt šo problēmu. Un tas, kas notika... jā... 2016. gada decembrī Saeima pārskatīja gan Mikrouzņēmumu nodokļa likumu, gan arī likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu". Tas bija specifisks gadījums, par kuru arī dzīvē es jau minēju, ka, ja mēs salīdzinām budžeta pakešu virzību uz 2016. gadu un uz 2017. gadu, ir atšķirības apjomā, laikā diskusiju un sagatavotības pakāpē.

K. Strazds.

Paldies. Otrs jautājums būtu... Jūs minējāt, ka Valsts prezidents izteica savu viedokli 2015. gada budžeta paketes pieņemšanas gaitā, ka būtu jāvirzās uz lielāku progresivitāti, tādā veidā veicinot to, ka visi lielāku ienākumu saņēmēji maksātu vairāk. Jautājums ir tāds: vai Valsts prezidenta kancelejas ieskatā Solidaritātes nodokļa likums tādā veidā, kāds tika ieviests 2016. gadā, sasniedz šo mērķi — tieši mazināt šo nevienlīdzību uz visiem lielāku ienākumu saņēmējiem?

J. Pleps.

Valsts prezidents izsludināja Solidaritātes nodokļa likumu. Valsts prezidents atbalstīja nodokļu likumprojektu grozījumu paketi šī gada vasarā, kas atkal ir vēl viens simptomātisks solis pozitīvā virzienā no valdības puses, ka diskusijas par izmaiņām nodokļu likumos notiek nevis budžeta paketes ietvaros, bet Ministru prezidents ar Ministru kabinetu virza nodokļu likumu grozījumus atsevišķā paketē vasarā, iepriekš iegūstot laiku, un Valsts prezidents ir izsludinājis arī izmaiņas Solidaritātes nodokļa likumā. Valsts prezidents atbalsta valdības rīcību nodokļu politikas jomā.

K. Strazds.

Paldies.

S. Osipova.

Paldies pieteikuma iesniedzējiem par jautājumiem. Vai būs jautājumi Saeimas pārstāvjiem?

I. Tralmaka.

Paldies, mums nebūs jautājumu.

S. Osipova.

Tiesnešiem... vairāk jautājumu nav? Paldies, Plepa kungs, par jūsu atbildēm.

J. Pleps.

Paldies, ka uzklausi. Lai jums veiksmīgs darba turpinājums.

S. Osipova.

Kā nākamo pieaicināto personu tiesa uzklausi profesoru Jāni Lazdiņu. Lūdzu, vārds jums, Lazdiņa kungs.

J. Lazdiņš.

Godājamā tiesa!

Nu... es domāju, ka diez vai jūs vēlēšities vēl vienu reizi lai es pārlasītu savu atzinumu. Varbūt godājamā tiesa vēlās dzirdēt aptuvenu tādu viedokli, kādu paust tika aicināts jau tiesībsarga pārstāvis, respektīvi, neapšaubāmi, atsevišķas atziņas no iepriekš iesniegtā atzinuma, bet tās jau lielākā vai mazākā mērā sasaistot ar visām tiesas procesā izskanējušajām atziņām. Es saprotu, ka jā...

S. Osipova.

Protams.

J. Lazdiņš.

Valsts pastāvēšana nav iedomājama bez nodokļu noteikšanas un maksāšanas, un tas ir pazīstams kā sabiedrības... kā līgumu teorijas praktisks piemērojams, jeb prakse sabiedriskā līguma izpratnē un, pavisam vienkārši izsakoties, ka valsts bez nodokļu noteikšanas un iekasēšanas vispār nemaz nevar pastāvēt.

Otrs aspekts parādās, ieviešot tādu jēdzienu kā sociāli atbildīga valsts, un sociāli atbildīgai valstij tad ir pienākums jau izlīdzināt šo nodokļu slogu un savukārt nodokļu maksātājiem daudzējādi ir jāsaprot, ka ir jāievēro arī tā saucamais sociālās solidaritātes princips. Man parasti patīk ļoti vienkāršas konstrukcijas un, manuprāt, ļoti vienkārši par šo jautājumu ir savulaik rakstījis Egils Levita kungs. Es atļaušos nocitēt: "No tā, kuram ir vairāk, var prasīt vairāk, no tā, kuram ir mazāk, jāprasa arī mazāk."

Solidaritātes nodokļa likuma 1. panta pirmajā daļā noteiktais mērķis ir mazināt nodokļu regresivitāti, tas ir, nodrošināt, ka personām ar lieliem ienākumiem netiktu noteikts mazāks nodokļu slogs nekā personām ar maziem vai nelieliem ienākumiem. Līdz ar to Solidaritātes nodokļa likuma mērķis, es teiktu, ir leģitīms vai pat arī taisnīgs.

Saskaņā ar Solidaritātes nodokļa likuma 3. pantu, nodokļu maksāšanas pienākums iestājas visiem nodokļu maksātājiem, pārsniedzot attiecīgajam kalendārajam gadam noteikto valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru, līdz ar to es domāju, ir pats par sevi saprotams, ka solidaritātes nodokļa maksātāji tātad ir sociāli apdrošinātas personas, atbilstoši savam statusam. Līdz ar to, es jau arī iepriekš par to rakstīju, ka es nesaskatu Latvijas Republikas Satversmes 109. panta noteikto garantiju šo pārkāpumu un arī visā tiesas procesā neko es... kas apgāztu šo manu sākotnējo prezumpciju, arī nesadzirdēju.

Lietas izskatīšanas gaitā īpaši uzsvērtas tika pašnodarbinātās personas, kurām ienākumi ļoti bieži ir lieli, bet vienlaicīgi likumīgi ir iespējas nemaksāt vai izvairīties no solidaritātes nodokļa maksāšanas.

Redziet, godājamā tiesa, pašnodarbinātie... nu, šeit gan jāsaka, ka, ja mēs runātu par ienākumu nodokļiem, tad, manuprāt, būtu nedaudz cits jēdziens jālieto, bet nu labi, likums tādu lieto. Pašnodarbinātie ir it kā divi vienā. Vienlaicīgi darba ņēmējs un vienlaicīgi darba devējs. Un to noteikti vajag ņemt vērā un es domāju, ka reti kurš, kas ir darba ņēmējs, iedomājas par to nodokļu vai sociālo maksājumu daļu, ko apmaksā darba devējs. Un tas viņam vispār absolūti nemaz neinteresē lielākoties. Un, ja mēs skatāmies pēc pašreiz spēkā esošās likumdošanas, tad šīs sociālās iemaksas darba ņēmējiem ir 10,5, bet savukārt pašnodarbinātajiem ir 31,13. Nu, labi... viņi var noteikt šo te iemaksu objektu no minimālās mēneša algas, bet jebkurā gadījumā sanāk jau, ka viņi no trim minimālajām mēneša algām... nomaksājot 10,5 reiz 3... turpat tie 31,13 arī pēc būtības sanāk. Pie tam, jāņem vērā, ka pašnodarbinātais nav apdrošināts pret bezdarbu, viņš nav apdrošināts pret nelaimes gadījumiem darbā vai arī arodslimībām. Un līdz ar to ir arī šī nedaudz mazākā likme, nekā, ja būtu apdrošināts visiem šiem gadījumiem.

Un, ja skatāmies arī uz citām maksātāju kategorijām — gan nupat tas izskanēja, ka katram ir kaut kas tāds, kāpēc maksā nedaudz mazāk. Un līdz ar to... man ir pierakstīts, ka Tieslietu ministrijas pārstāve pateica, ka nu, pašnodarbinātie nav salīdzināmos apstākļos ar nodarbinātajiem vispārējā kārtībā. Es tam pievienojos. Un jāsaka tā, ka šī sociālās apdrošināšanas sistēma ar šiem apdrošināšanas riskiem jau pastāv ne pirmo gadu desmitu, es atvainojos... tā tad varbūt vajadzēja jau sen to apstrīdēt, nevis tagad un šī solidaritātes nodokļa ietvarā. Un līdz ar to varbūt arī pirmsšķietami šķiet Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmā teikuma vienlīdzības principa pārkāpums. Es to nesaskatu.

Kas ir solidaritātes nodoklis? Slēptas sociālās iemaksas vai kas cits? Šajā sakarā ļoti lakoniski un manā ieskatā pamatoti tādā indiešu filozofijas garā izteicās bijušais Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas vadītājs Kārlis Šadurskis. Tas gan nebūs citāts... jo nekad nevar zināt, ko kāds no runātājiem... vai tas vispār ir uz lietu attiecināms vai nē, bet to jūs varat noteikti noklausīties, godājamā tiesa, ierakstā tur būs precīzi tas dzirdams... Ja maksājumam nav pretpienākumu, tas ir nodoklis, un ja maksājumam ir pretpienākums, tad, iestājoties zināmai apstākļu sakrītībai, tās jau ir zināmas apdrošināšanas iemaksas, skatoties, kāda apdrošināšana tiek maksāta.

Un, turpinot šo domu, man ļoti patika arī... precīzi tika pateikts... Finanšu ministrijas pārstāve, ka spēkā esošais solidaritātes nodoklis ir tāds specifisks ienākumu nodoklis, jo nekāda pretpienākuma tur tā tad nav paredzēts.

Latvijas Bankas pārstāvis savukārt paskaidroja, ka pasaules praksē nav arī nekas īpašs, ja ienākumu nodokli maksā darba ņēmējs un darba devējs kopīgi un līdz ar to solidaritātes nodoklis ir ienākumu nodokļa pavadīts... kā es no tā varu secināt.

Dīvaini... es īsti nesapratu, kāpēc šeit procesā tika minēts sertifikāts 1, jo viņam, manuprāt, nav nekāda īsta sakara ar šīs lietas ietvaru. Bet es saprotu, ka tur tika domāts, ka varbūt varētu rasties kādas problēmas. Bet, ja mēs skatāmies regulas 883/2004 "Par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu" 11. panta pirmo daļu, tas nosaka, ka Eiropas Savienībā jebkura persona var būt apdrošināta sociāli tikai vienā valstī. Vienalga, kādā kombinācijā, bet vienā valstī vienā laikā. Un līdz ar to tāds izņēmuma gadījums ir, ka cilvēku var nosūtīt darbā īslaicīgi... un tas īslaicīgi... man liekas, ir diezgan ilgs posms standartā līdz 24 mēnešiem, bet varbūt vēl arī ilgā, savstarpējās nodokļu administrācijas var vienoties... Nu, lūk, lai saglabātu savas mītnes zemes, jeb prezidenta zemes šo te saucamo sociālo apdrošināšanu, izņem šo sertifikātu un tad turpina savā mītnes zemē arī maksāt šīs te sociālās iemaksas. Šajā sakarā, ja mēs skatāmies Solidaritātes nodokļa likuma 5. pantu un tas nosaka: solidaritātes nodokļa maksātāji ir tie... te ir vesela rinda arī uzskatīts, es nepārskaitīšu... kuri pakļauti valsts sociālajai apdrošināšanai. Nu, ar to sertifikātu vien neviens jau nebūs pakļauts nekādai Latvijas valsts sociālajai apdrošināšanai. Kur ir problēma? Es nezinu. No procesa es arī īsti nesapratu.

Satversmes tiesā arī tika skatīts jautājums par to... pareizāk sakot... pieaicinātās personas vairākas skaidroja, ka tika neapšaubāmi izskatīti arī citi varianti bez solidaritātes nodokļa ieviešanas, kā varētu palielināt valsts budžetu... tātad šos ienākumus. Tika minēts pievienotās vērtības nodoklis, iedzīvotāju ienākumu nodokļa likmes paaugstināšana un, manuprāt, ļoti loģiski bija, ka tas jau nekādā ziņā nemazinās šo te sociālo nevienlīdzību, drīzāk, varbūt tieši otrādi. Tātad, ka bija kaut kas cits jāmeklē.

Tika arī paskaidrots, ka solidaritātes nodokļa izstrādes laikā un pieņemšanas laikā viņš tika ļoti nopietni izskatīts un tas termiņš bija pietiekams, lai izprastu, ko tur ievieš, it īpaši likumdevējam, kas saka to gala vārdu, vai ne? Bet šeit radās tāds triviāls jautājums... ilgums, teiksim... kāda nodokļa vai kāda likuma pieņemšanā... ja šo likumu izstrādās augstāka līmeņa profesionāļi, tad šis termiņš būs īsāks, bet rezultāts labāks, ja tie profesionāļi nebūs tik labi, termiņš būs garāks un rezultāts varbūt vēl sliktāks.

Līdz ar to es gribētu paust tādu nu jau 2400 gadus senu atziņu, kas izriet no Platona pierakstītiem Sokrāta dialogiem tieši par likumu pieņemšanu. Un tur ir teikts, ka nav būtiski, kas likumus izstrādā un tāpat nav būtiski, kas viņus pieņem, bet ir būtiski tas, uz kuriem tas likums attieksies un kuriem šis likums būs jāievēro. Tas ir tas svarīgākais elements.

Un šajā sakarā...jā... tātad es redzu diezgan lielu problēmu... Un redziet, būtiski jau nav pat tas, kad šis likums ir pieņemts, bet tas, kad viņš ir publicēts... Jo tad visiem viņš kļūst zināms un ievērojams. Un tātad viņš publicēts... pēc manas izdrukas ir "Latvijas Vēstnesī" 2015. gada 18. decembrī, stājās spēkā 1. janvārī. Pa

vidu Ziemassvētki, pa vidu brīvdienas, bet ir būtiski, lai kaut kur pildītu kādu likuma normu vai pašu likumu, viņš ir jāapjēdz. Vai šis laiks... nu, es teiktu, nedēļā un dažas dienas... nu, tur ir jāņem kalendārs un jāskatās, cik tās brīvās dienas ir bijušas pa vidu... es domāju, ka tas ir nesamērīgi īss. Un, ja mēs skatāmies arī pēc Satversmes tiesas tādas stabilās judikatūras, tad tā ir viena no prasībām, ka ir jābūt pārejas posmam, lai cilvēki varētu pāriet uz jaunām tiesiskām attiecībām un izprast, kā viņas pildīt. Tas ir šis elements, kas, man liekas, ir vislielākā problēma šī likuma tapšanas laikā.

Jebkurš nodoklis samazina personas īpašumu, bet tas ir arī atzīts, ka tas ir leģitīmi, tātad... ja ar nodokļa ceļu netiks samazināts, tad jau valsts nebūs... Ar to es principā arī sāku... Un tad, protams, ir jautājums tas pēdējais, vai tas ir samērīgi. Tas ir visgrūtākais jautājums — pateikt, kad attiecīgs nodokļu maksājums ir samērīgs... Nu, skatoties pēc Vācijas prakses... un tas daudzējādā ziņā arī ir balstīts uz Satversmes tiesas atziņām, bet vairāk tā caur doktrīnu ir kļuvis laikam saprotamāks, un tas pieņēmums ir... nu, ja vairāk kā 50 no ienākuma procentiem nodokļos aiziet... nu, tad tam nav samērība vairāk. Nu, ja ir mazāk, tad varētu būt arī samērīgi. Bet nu Vācijas viedoklis jau mums nav tātad saistošs. Es saprotu, ka tagad šeit būs iesniegts ar visām nodokļu likmēm pa visu Eiropu un jūs varēsiet salīdzināt... es esmu paņēmis tikai Austrijas neseno piemēru un tur ir pāri šiem 50 procentiem. 55... ja nemaldos. Tas, protams, ir izvērtēšanai, bet solidaritātes nodoklis jau nerada šādu pārmērību nevienā gadījumā. Jo jāskatās ne jau varbūt uz to pašu augšu, bet ir jāskatās kopējo ienākumu, tad skatāmies to summu, cik viņa ir liela. Bet es vērsu tiesas uzmanību uz šo jautājumu... to izvērtēt. Protams, tas varētu būt pēc tā pārejas posma faktiski neievērošanas, kā tāds otrs kardināls jautājums. Bet no otras puses, lieta nav par šo jautājumu vispār nemaz ierosināta. Par īpašumu. Līdz ar to principā tas ir ārpus lietas ietvara, vismaz manā ieskatā.

Tad bija tāds jautājums, vai kaut kas līdzīgs solidaritātes nodoklim ir pazīstams pasaulē. Man ļoti patika, ka Latvijas Bankas pārstāvis nosauca vairākus gadījumus. Tātad pirmais tuvākais, kas tika minēts... tātad *social pact*... Es teiktu, ka ir *social pact 1* un *social pact 2*. Tātad divi ir. Pirmais jau ir noslēdzies 2004. gadā, un izrādījās, ka Austrumu zemes nav sasniegušas Rietumu zemju, Vācijas līmeni un jāmaksā... Turpmāk šajā ziņā, ja mums dažkārt izskan presē ziņas, ka Latgalē mums ir bišķiņ zemāks dzīves līmenis, varētu sanākt, ka lielākai daļai Latvijas arī būtu jāmaksā solidaritātes nodoklis. Nekas īpašs tas nebūtu bijis. Par Čīles zemestrīci... tātad... es neko nespēju pateikt. Bet ir viens skaidrs, ka tie ir terminēti. Solidaritātes nodoklis patreizējā formā vismaz man... nu, es nesaskatu, ka viņš būtu terminēts uz kaut kādu noteiktu laiku. Un līdz ar to, vai ir kāds analogs? Nu, šim ir analogs tepatās Vācijā. Tas ir *Sozialzuschlag*. Finanšu ministrijas pārstāve tātad to minēja, tikai angļu valodā viņa šo nodokli nosauca. Bet tulkot pavisam vienkārši tas būtu kā solidaritātes

piemaksa un to piemaksā tie, kas maksā... Vācija ir vairāki ienākumu nodokļi... bet tie, kas maksā šos ienākumu nodokļus, manuprāt, pašreiz 5,5 procentu apmērā no nodokļu šī te apjoma.

Tā. Līdz ar to nevarētu teikt, ka šis solidaritātes nodoklis pēc šīs idejas... viņš, protams, nav precīzs analogs nevienam man zināmam, bet nevar jau teikt, ka šī ideja būtu absolūti ārpus laika un telpas.

Un tā... Un tad es vēlētos... es jau faktiski esmu savā īsajā runā tātad nonācis līdz tādām kā noslēgumam. Nu, Eiropā pēc Otrā pasaules kara kontinentālā... Eiropā es domāju, īpaši mēs varētu šeit uzsvērt romiešu-ģermāņu tiesību ģimeni... daudzējādā ziņā tātad tiesību ievērošanu un tādu pienākumu, kas izriet no tā, mēs saistām ar tā saucamo slavenu Radbruha formulu. Mēs skatāmies, vai šis regulējums, kas tiek pieņemts, tiešām ir tik netaisnīgs, ka mēs viņu varētu uzskatīt jau par ļaunumu. Nu tas ļaunuma jēdziens ir no tiesību filozofijas *unrecht*... bet mums nav precīza tulkojuma... nu... ne tiesības ir, bet tas neizsaka būtību. Man liekas, ka ļaunums... Līdz ar to ļaunums nav savienojams ar taisnīgumu un līdz ar to nebūtu viņš jāievēro vispār.

Vai šā ļaunuma pakāpi solidaritātes nodokļa likums ir sasniedzis? Es domāju, ka nē. Es domāju, ka noteikti nē. Bet šajā ziņā nevajag domāt un to es varbūt varu teikt arī iesniedzēju pārstāvjiem, ka es to neuzskatu par īpaši loģisku. Nevajag domāt... it sevišķi no nākamā gada 1. janvāra, kad būs šī progresīvā nodokļu likme, manuprāt, viņam nevajadzētu būt... varbūtās vajadzētu būt vēl vienai nodokļu likmei par ļoti lieliem ienākumiem, bet kādai viņai būt... nu, tas ir likumdevēja jautājums.

Es domāju, ka daudzējādā ziņā es varētu arī savai runai likt punktu... jo tālāk tad jau man sanāktu klāstīt savu nodokļu un finanšu politiku. Vēl viens aspekts. Jā, 1. janvārī stāsies spēkā grozījumi un papildinājumi Solidaritātes nodokļa likumā un tur ir iestrāde tāda kā sociālie maksājumi.. Ja līdz šim mēs varam teikt par šo nodokli... ka, jā, tas ir ienākumu nodoklis... Kas viņš būs pēc 1. janvāra? Viņš tāds hibrīds būs, neapšaubāmi, un manā izpratnē sava veida mutants. Vai šis sava veida hibrīds-mutants tātad pārkāpj pamattiesības? Es domāju, ka nē.

Paldies par uzmanību.

S. Osipova.

Paldies. Tiesnešu jautājumi profesoram Lazdiņam. Tiesnese Ziemeļe.

I. Ziemeļe.

Jā, paldies par jūsu viedokli. Un tieši pie šīs pēdējās daļas, jo savā rakstveida viedoklī jūs arī izteicāt šādu tēzi, un es viņu citēju vienkārši: "iespējams, ja likumdevējs būtu noteicis ienākumu aplikšanu ar progresīvo likmi un atteicies no Solidaritātes nodokļa likuma, tas varētu šķist saprotamāk un vienlaicīgi taisnīgāk". Nu, jūs būtībā arī pašreiz mazliet attīstījāt to tēzi. Par to, ka saprotamāk un taisnīgāk.

Jūs varat mazlietiņ attīstīt tālāk šos divus kritērijus. Tātad saprotamāk... Kas, jūsprāt, šeit tad ir tas nesaprotamais? Nu, ņemot vērā mūsu veselas trīs sēdes ir skaidrs, ka te ir ļoti daudz kas nesaprotams bijis, bet tad, kad jūs analizējāt, vēl nedzirdot šos te viedokļus, kas ir izskanējuši un tajā brīdī jūs minējāt, ka nav nedz saprotamāk, nedz arī tas taisnīgums nav līdz galam nostrādājis.

J. Lazdiņš.

Nu, redziet, parasti ir jābūt skaidri zināmiem kritērijiem un pēc iespējas balstītiem uz vienlīdzības principiem. Vienmēr nodokļu tiesībās vienlīdzības princips var novest pie absolūtās netaisnības, bet tas varbūt nav šis gadījums, lai tagad klāstītu, ja nav iestrādāti šie sociālās aizsardzības elementi. Un pēc iespējas tad ir jāpanāk, ka visi maksā pēc vienas likmes. Mēs jau šeit dzirdējām, ka šo solidaritātes nodokli tā īsti nemaksā pēc vienas likmes un līdz ar to, teiksim, ir jāmeklē jau šis leģitīmais mērķis, lai teiktu, ka nav šī vienlīdzības principa tātad pārkāpums un līdz ar to tātad, ja šāds... ko es biju domājis atzinumā un biju domājis to pašu arī tagad... ja tātad ievieš šo progresīvo nodokļu likmi, tad atbilstoši ienākumu apjomam tā likme mainās, ar ko tiek aplikts pēc paaugstinātas likmes un līdz ar to it kā, manuprāt, būtu visiem skaidrs un jautājumu vispār nekādu tur nevarētu būt. Un viena arī... varam teikt, ka 2400 gadu un vairāk sena patiesība, ka viens ir... tātad tas būtiskais elements ir, ka likuma darbībai... kāds viņu izpilda, uz ko tas likums attiecas... bet nevar izpildīt to, kas īsti nav skaidrs, kāpēc un ir simts jautājumu. Līdz ar to tātad, ja būt noteikti... manā tādā iedomā, 42 procenti kaut kur augstākiem ienākumiem... man ir jautājums, kāda tā summa ir, jo, ja mēs skatāmies... Man liekas, ka Austrijā bija tā milzīgā likme tiem, kam ir miljons un vairāk... man liekas, ka Francijā arī, bet tur neieviesa tie sociālisti līdz galam. Nu, mums kam ir divarpus reizes mazāks dzīves standarta līmenis un kaut kādu 300-400 tūkstošu starpā, ja 42 aiziet... es domāju, ka tas arī visiem liktos diezgan normāli un saprotami.

Tātad, manuprāt, tikmēr, kamēr nebija šī progresīvā nodokļu likme... un tad, kad es rakstīju savu atziņu, tad tā bija kā tāda ideja, kas visu laiku klejoja, ka nu vajadzētu... Bet nu tagad ir ieviests, un pēc šīs te ieviešanas no nākamā gada es domāju, ka vajadzētu attieksmi, manuprāt, vai kaut kādu līdzīgu ieteikumu arī no starptautiskajām finanšu institūcijām Latvijas valstij. Tā kā šajā ziņā es noteikti neesmu oriģināls.

I. Ziemeļe.

Un precīzi... paturpinot arī šo pašu tēmu. Jūs klausījāties arī citas uzaicinātās personas un šeit parādījās tas jautājums par dažādajām likmēm. Jūs teicāt, ka viena likme...

J. Lazdiņš.

Tas būtu saprotamāk.

I. Ziemele.

... tas būtu saprotamāk un arī attiecīgos līmeņos... jā... Kā jūs pats saklausījāt un saskatāt šo te leģitīmo pamatu šīm te dažādajām likmēm?

J. Lazdiņš.

Kas pašreiz pastāv?

I. Ziemele.

Jā... apstrīdētajās normās, protams.

J. Lazdiņš.

Nu, šeit es jau mēģināju uz to par pašnodarbinātajām personām...

I. Ziemele.

Bet tie pārējie?

J. Lazdiņš.

Pārējiem viņa arī ir... šeit nupatās, man liekas, ka Prezidenta Kancelejas pārstāvis labi arī pateica, ka tur ir invalīdi, kas nemaksā kaut kādu... Jo, redziet... personīgi man liekas ļoti dīvaini, ka pašnodarbinātais nevar zaudēt darbu. Tas, ka viņš ir pašnodarbināts, nemaz nenožīmē, ka viņš... nu, nav klientu, nu, ko darīs... Bet viņš nav apdrošināts un līdz ar to es domāju, ņemot vērā šo elementu, nu, viņš nav salīdzināmā stāvoklī ar parastu darba devēju. Tāpat kā arī atlaišanas pabalsts viņam nepienākas un vēl daudzas lietas... viņš pats vienīgi var sev viņu izmaksāt. Līdz ar to jebkurā situācijā tas, ka ir tās atšķirīgās, pie tam procentuāli nemaz tik liela tā atšķirība nav. Ja mēs skatāmies, tad 34,09... 31,13... katru gadu gan mainās nedaudz. Nu, es saskatu, kā jā, viņi ir atšķirīgā stāvoklī. Un jāsaka tā, un es atkal neesmu oriģināls, man liekas, ka es nevienu no šeit klātesošajiem, kurš vispār pieskārs šim jautājumam no uzaicinātajām personām, būtu teicis, ka pašnodarbinātais un citi, kas tur ir minēti, ka būtu salīdzināmos apstākļos. Visi, manuprāt, tātad teica, ka nav... Un Tieslietu ministrijas pārstāve Medinas kundze arī to uzsvēra, es vēl pierakstīju. speciāli... Nē, es to neuzskatu... tādā imperatīvā formā, un es varu pievienoties, varu vienīgi teikt tā, ka reti kurā gadījumā kāda nodokļa noteikšana... kādam no nodokļu maksātājiem noteikti šķitīs, ka tas nav taisnīgi un kaut kādā ziņā tātad... Un šeit viens piemērs, es atvainojos, tas varbūt uz lietu neattiecas, bet atkal tāda indiešu filozofija, ka ar citu piemēru. Nekustamā īpašuma nodoklis. Divi brāļi. Sākumā dzīvo pie

vecākiem. Viens ir ļoti centīgs, kārtīgs, sakrāj naudiņu, paņem kredītu, iegādājas zemi, uzceļ māju, viņš ir nekustamā īpašuma nodokļa maksātājs. Otrs... otram patīk jautra dzīve, aizbrauc uz Spāniju, pasilda tur nedaudz ekonomiku, aizbrauc uz Grieķiju, pasilda tur... viņš šo nodokli maksā, viņš ir nekustamā īpašuma nodokļu maksātājs. Nu, te arī mēs varam saskatīt kaut kādu tādu netaisnības, neapšaubāmi, šo te elementu. Un vispār kāpēc cilvēkam, ja viņš par legāliem līdzekļiem, kur ir nomaksāti visi nodokļi, uzceļ kādu māju un jo lielāku, jo lielāks ir nodoklis. Tas, ka par zemi... zeme bija pirms cilvēkiem, manā izpratnē zeme vispār nevienam nepieder. To, ka kāds cilvēks ir iedomājies attiecināt, ka tas ir mans zemes gabals un kaut kur tur noreģistrējis uz Mēnesi vai uz Marsu, vai vēl kaut kur kādi zemes gabali tiek tirgoti, un ir kas pārāk... tad jā... Nu, labi, vai ne... Bet nu...

Tā kā absolūtu tādu taisnīgumu es domāju, ka mēs attiecībā pret jebkuru personu... tas nav iespējams. Šeit atceramies šo utilitāri skaisto tēzi jeb mērķi — jebkuram likumam radīt pēc iespējas lielāku laimi pēc iespējas lielākam cilvēku skaitam. Skaidrs, ka visiem laimi radīt nekad nebūs iespējams. Un šajā gadījumā arī tas pārspriedums... redziet, pēc Satversmes mēs to nevaram — pārbaudīt šo Solidaritātes likumu tautas nobalsošanā. Nu nevaram. Bet būtu interesanti. Es neesmu tik pārliecināts, ka tautas lielākā daļa, ja pateiktu, ka bagātajiem ir jāmaksā, ka nobalsotu pret.

S. Osipova.

Tā. Vēl jautājumi. Tiesnesis Neimanis.

J. Neimanis.

Jā. Jūs minējāt, ka tātad likuma spēkā stāšanās laiks bija samērā īss, kā rezultātā pieņemtās normas varētu būt pretrunā ar Satversmi, bet vai nebūtu jāņem vērā arī tas, ka šis nodoklis faktiski bija jāmaksā krietni vēlāk, tātad ne ar 1. janvāri, bet šis samaksas termiņš par gūtajiem ienākumiem tātad bija noteikts vēlāk.

J. Lazdiņš.

Nu, jā. Bet jauns nodoklis tik un tā... Redziet, neviens cilvēks, kam ir tik lieli ienākumi, kas būtu pakļauti šī nodokļa maksājumam, diez vai var... nu, ja viņam personīgi šī valsts tik apgrūtināša šķiet un tik netaisnīga, ka... tur vajag laika posmu, lai aizbrauktu no šīs valsts. Redziet, Depardjē pat aizbēga no Francijas... klasiskais variants... Nu, mums tādi īsti tā kā nebija. Protams, mēs varam pieņemt, kā šajā situācijā skatīt un to, ka sāk vēlāk iekasēt, protams, var saorientēties pusgada laikā un pamest Latviju vai nē... Tas, es domāju, ir jūsu jautājums izlemt. Tomēr es domāju, ka... nu, pēc pusgada, vai trīs vai deviņiem mēnešiem, bet nu jebkurā gadījumā pirms Ziemassvētkiem to publicēt un no 1. janvāra... tas stājas spēkā... Ja nav tā situācija tik

spiedīga... nu, mēs saprotam, ka valsts bez finanšu ienākumiem nevar pastāvēt, bet nu šis nav tas nodoklis, kas rada to... es procentuāli neesmu apskatījies, bet to, neapšaubāmi, var ātri apskatīties tajā budžeta paketē tur to ātri var izrēķināt, vai tiešām šis ir tas gadījums, kur vajadzēja tik steidzīgi likt šim likumam stāties spēkā. Man šajā sakarā ir lielas šaubas.

Citādā ziņā, kā jau jūs saprotat, lai es arī uzskatu, ka bija citi risinājumi, un it sevišķi varbūt... ja viņš te vienu gadu būtu bijis spēkā, bet tad ar nākošo gadu vajadzēja domāt savādāk, tāpat paaugstinot šo te likmi vai viņu nesaglabāt, jo tagad jau īsti tā pamata nav vairāk uzskatīt... varbūt vēl vienu likmi tur uzlikt... Bet, nu, es sapratu, ka no manīm gaida zināmas šaubas par to, ko varam mēs atrast... es nepārstāvu ne vienu, ne otru pusi šajā ziņā, ja es pārstāvētu sevi, varbūt es arī kaut ko nedaudz savādāk teiktu. Es esmu centies būt, cik nu cilvēks savā subjektivismā objektīvs var būt.

S. Osipova.

Tiesnesim Laviņam ir jautājums.

A. Laviņš.

Jā. Šo pirmo jautājumu uzdot jūs man iedvesmojāt ar to, ka vairākkārt pieminējāt filozofiskas atziņas, vairāk kā 2000 gadu vecas un arī šīs Radbruha formulas pieminēšana un šis ļaunums, kas ir, iespējams, tiktāl, ka noteikto tiesību normu padara par netiesībām un vispār var nepiemērot šādu normu, pat neizejot procedūras atzīšanai par spēkā neesošu. Mūsu Satversmes ievadā ir minēts, ka Latvijas identitāti veido tostarp kristīgās vērtības.

Mans jautājums ir, lai mazlietiņ kontrastētu ar šo Radbruha formulas pieminēšanu, jūsuprāt, solidaritātes nodokļa ideja, es nerunāju par šīm normām šobrīd, bet ideja vai atbilst, jūsuprāt, kristīgām vērtībām?

J. Lazdiņš.

Solidaritātes ideja? Kristīgās vērtības tāpat... nu, arī ir jau vairāk kā 2000 gadu senas. Tāpat, ja viņas ir evolucionējušas un droši vien nebūtu tik būtiski skatīt viņas to pirmsākumā, cik patreizējā šajā veidolā. Un es domāju, ka nu tieši daudzējādā ziņā no kristīgajām vērtībām... Un kas tad ir šī vērtību vērtība? Jāpasaka ir šajā ziņā... citādi mēs varam nesaprast viens otru: mīlestība pret tuvāko. Es domāju, ka solidaritāte tieši izriet no mīlestības pret tuvāko, tostarp, pret ienaidnieku, kuru ir jāmīl kā pašam sevi.

A. Laviņš.

Paldies. Otrs jautājums ir stipri piezemēts, salīdzinot ar pirmo. Tāpat, šeit radās.. pirmajā, otrajā tiesas sēdē, mēs šobrīd esam trešajā daļā, tāds viens arī

jautājums, kas mazlietņ radīja mulsumu par šiem citas valsts rezidentiem, kas strādā Latvijā, ir izņemts A-1 sertifikāts, kuru jūs, citastarp, pieminējāt, un jautājums ir par to, ka šie cilvēki, strādājot Latvijā, saņem ienākumus, kas ir virs noteiktā limita — sociālo iemaksu griestiem, pareizāk būtu teikt, un tad iestājas pienākums maksāt solidaritātes nodokli. Jūsprāt, jūsu viedoklis... šie citas valsts rezidenti, kas ir izvēlējušies būt sociāli apdrošināti savā rezidences valstī, bet ienākumus gūst šeit, Latvijā, un ienākumus virs mūsu valstī noteiktā sociālo ienākumu objekta maksimālajiem griestiem. Vai viņi ir, jūsprāt, solidaritātes nodokļa maksātāji Latvijā, vai nav?

J. Lazdiņš.

Man liekas, ka es jau tieši to 5. pantu tāpēc arī nolasīju... Solidaritātes nodokļa likuma 5. pants nosaka... es atļaušos to nocitēt visu... “Solidaritātes nodokļa maksātāji ir darba devēji, darba ņēmēji, iekšzemes darba ņēmēji pie darba devēja ārvalstnieka, ārvalstu darba ņēmēji pie darba devēja ārvalstnieka un pašnodarbinātie, kuri pakļauti valsts sociālās apdrošināšanas maksāšanai.” Es domāju, ka te nav rakstīts — Latvija — bet tas ir Latvijas valsts sociālajai apdrošināšanai. Vai tad sertifikāta A-1 izņēmēji ir pakļauti Latvijas valsts sociālajai apdrošināšanas sistēmai?

A. Laviņš.

Tā tad atbilde ir negatīva.

J. Lazdiņš.

Negatīva, protams.

A. Laviņš.

Paldies.

S. Osipova.

Vai tiesnešiem vēl ir jautājumi?

J. Lazdiņš.

Kā jau es teicu, man nav skaidrs — kāpēc, jo maksā tikai vienā valstī. Vienā. Visi tālākie tie panti tajā regulā, kuru jau es minēju, tur tās kombinācijas ir...

S. Osipova.

Tā tad tiesai šobrīd jautājumu vairāk nav. Pieteikuma iesniedzēju pārstāvji.

K. Strazds.

Paldies. Jūs savā viedoklī un arī šodien savā runā minējāt, ka solidaritātes nodoklis būtu pielīdzināms specifiskam darbaspēka ienākumu nodoklim. Vai, jūsuprāt, uz šo te nodokli būtu attiecināmas nodokļu dubultās neuzlikšanas konvencijas?

J. Lazdiņš.

Pirmām kārtām, es nelietoju tādu jēdzienu, kādu jūs nupatās minējāt. Es teicu, ka tas ir vienkāršs specifisks ienākumu nodoklis.

K. Strads.

Bet ienākumu nodoklis, ja?

J. Lazdiņš.

Jā. Un vai uz viņu būtu attiecināms? Es biju pārlicināts, ka man šo jautājumu paprasīs. Es katram gadījumam paņēmu līdzī... nu, vajadzēja laikam citu valsti paņemt, bet paņēmas nez kāpēc automātiski Vācija. Tātad viens ir tas, ka jebkura konvencija nosaka pirmām kārtām, uz ko viņa attieksies, tas ir 1. pants. Tad noteiks nodokļus, uz kuriem attiecas. Es nelasīšu to visu, es paņēmu tikai to, kas tad tur ir pateikts. Tātad tas jau būs 3. pants... nē, es atvainojos, 2. panta trešā daļa. Tātad esošie nodokļi, uz kuriem attiecas šis līgums... un tas ir Vācijas-Latvijas. Konkrēti, Vācijas Federatīvā Republikā ienākumu nodoklis, uzņēmumu ienākumu nodoklis, kapitāla nodoklis, tirdzniecības nodoklis... no Latvijas puses tajā laikā bija spēkā uzņēmumu ienākumu nodoklis, iedzīvotāju ienākumu nodoklis, īpašuma nodoklis... vai arī pēc būtības identiski, ja tie tiks ieviesti pēc tam. Un viens no būtiskākajiem nosacījumiem, kas turpinās arī 4. daļā... ka nodokļu administrācijas informē tātad viena par otru. Un redziet, Vācijā vācu puse ir nosaukusi četrus nodokļus, bet tie jau nav vienīgie ienākumu nodokļi Vācijā, es atvainojos. Ir baznīcas nodoklis – *Kirchensteuer* un arī solidaritātes piemaksa te nav minēta, uz to viņa neattieksies... un nevienas nodokļu konvencijas pienākums nav simtprocentīgi novērst dubulto nodokļu aplikšanu. Un ļoti iespējams, ka tas arī nav iespējams. Un šim jautājumam pēc būtības atbildēja... man gan būtu jāskatās pierakstos, pārstāvji vai nu no tās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras vai arī no Finanšu ministrijas, es tā precīzi vairs nepateikšu no galvas, un teica: nu, ja būs problēmas, ir pienākums informēt un tad mēs runāsim un skatīsim. Un bija pat runa... nu, to gan Valsts sociālās apdrošināšanas pārstāve arī pateica: nu, ja uzskatīs, ka mēs kaut ko esam nepareizi iekasējuši, tad mēs atmaksāsim, tāda ir mūsu starpvalstu vienošanās. Es domāju, ka es esmu atbildējis uz jūsu jautājumu.

K. Strazds.

Paldies. Bet vai tad jūs atbilde tomēr nenozīmē, ka Solidaritātes nodokļa likums nav pietiekoši skaidrs, lai nodokļu maksātāji jau sākotnēji varētu paredzēt savu rīcību un kādas sekas iestāsies no konkrētās nodokļu maksāšanas.

K. Strazds.

Nu, tas ir tas, ko es jau teicu, ka tas pārejas posms bija par Īsu. Jā... to jūs varat noteikti... debatēs un visā pārējā, lai jums veicas... šajā jautājumā. Tā kā es domāju, ka redziet... ir atkal tādi socioloģiskie pētījumi, un tos vairāk sakarā ar tādu savu akadēmisko praksi es esmu ņēmis vērā, ka cik reizes cilvēkiem vispār ir jāatkārto, lai viņš saprastu... no nulles, kad neko nezina... apķērīgākajiem septiņas reizes, bet pilnīgi normāliem piecpadsmit reizes. Nu, pēc piecpadsmit laikiem ir diezpiens jāēd, vai kas, es nezina... neapšaubāmi, es domāju, ka lai to atkārtotu un to likumu, teiksim, vismaz piecpadsmit reizes pārlasītu un tur svētki un kas pēc svētkiem var gadīties... un to saprastu un tie ienākumi ir pietiekami un var arī atzīmēt viņus un tā... Jā, nu tas ir tas, uz ko es minēju.

K. Strazds.

Jā un vēl viens jautājums. Lai gan jūs savā viedoklī un šodien runā šo te nosaucāt par ienākumu nodokli, tomēr, runājot par šīm te atšķirīgajām likmēm, jūs minējāt, ka šīs te atšķirīgās likmes pamatojas uz to, ka personas, iespējams, ir apdrošinātas dažādiem šiem te sociālās apdrošināšanas veidiem. Bet vai šī te ciešā sasaiste solidaritātes nodoklim ar sociālās apdrošināšanas veidiem tomēr neliecina, ka ne līdz galam likumdevējs ir izsvēris šīs te sasaistes iespējamās sekas.

J. Lazdiņš.

Nu, tā tad par šiem te apdrošināšanas riskiem... Un ņemot vērā par šiem riskiem tādā paralēlā pārnēsē tā tad ir likumdevējs pārnēsīs tos pašus kritērijus daudzējādā ziņā uz jaunu nodokli, kurš, protams, nav sociālās iemaksas, bet tas ir nodoklis un es arī tam piekrītu, ka tas ir ienākumu nodoklis. Es jau teicu un es arī esmu uzsvēris, ka es neuzskatu, ka viņam, šim nodoklim, it īpaši pēc progresīvās nodokļu likmes vajadzētu palikt spēkā. Līdz ar to, nu, es varu teikt, ka... dot jums pozitīvu atbildi šoreiz. Es domāju, ka, protams, varēja savādāk rīkoties, bet, redziet, ir arī Satversmes tiesas tā stabilā prakse jeb judikatūra, ka valstij ir plaša rīcības brīvība. Un šī ir tā reize, kuru atrisināt noteikti varētu ar nākamajām Saeimas vēlēšanām. Tas tomēr ir politikas jautājums un varbūt... mums taču ir opozīcijas partijas, ļoti daudzas jaunas partijas, vienreiz vajadzētu sākt runāt un cilvēkiem likt saprast, ka jābalso nevis par to, kā kāds politiķis izskatās televīzijā vai vēl kaut kur pēc izskata vai kaut kādiem citiem kritērijiem, bet kāda ir šī nodokļu politika un tad izvēlēties tos, kuri

saka, ka solidaritātes nodoklim — nē. Pavisam vienkārši. Man ļoti patīk tāds vienkāršs formulējums: solidaritātes nodoklim — nē. Un būs noteikti pretējs viedoklis, ka bagātajiem ir jāmaksā. Tas ir politikas jautājums. Es jau teicu, ka es nesaskatu, atbilstoši Radbuha formulai, ka tas ir *unrecht* jeb netiesības kā tādas un līdz ar to nodokļu administrācija pat nedrīkstētu iekasēt šo nodokli. Jā Radbruha formulas būtu pārķāptas, tad valsts ieņēmumu ģenerāldirektoram būtu jādod rīkojums neiekasēt šo nodokli ne no viena, lai pēc tam, kad nāktu demokrātisks režīms, tiesiski demokrātiski režīms pie varas, viņu pašu nesauktu pie šīs atbildības.

K. Strazds.

Un tad pēdējais jautājums. Nedaudz par nākotni. No 2018. gada solidaritātes nodoklis tiks mainīts. Jūsaprāt, vai uz šo nodokli vienlaikus būs attiecināmas gan dubultās nodokļu neaplikšanas konvencijas, gan arī šī te sociālā regula, ko jūs minējāt? Un vai šāda situācija ir iespējama?

J. Lazdiņš.

Es varbūt necitēšu vēl vienu reizi... bet parasti uzskaita, kāds nodoklis uz kuriem viņi attiecas. Patreiz, man liekas, nevienā nodokļu konvencijā nekas tur nav ierakstīts. Līdz ar to.. bet ir pienākums nodokļu administrācijām sazināties. Ja kāda valsts nodokļu administrācija teiks, ka nē, tur kaut kas nav kārtībā, tad sāksies šīs sarunas. Par to arī runāja vairākas šīs pieaicinātās personas. Ja nevarēs viņu izpildīt... Bet, redziet, ja mēs skatāmies Latvijas-Vācijas, tur jau divi nodokļi vispār nav minēti, kurus... nu, varbūt to baznīcas nodokli pat nemaksā visi... tur ir ļoti interesanti. Tas gan neattiecas uz šo jautājumu.

Tātad es domāju, ka patreizējā situācijā īstas bažas nav. Bet, protams, ja viņā nebūtu iestrādāti šie it kā ļoti taisnīgie sociālās apdrošināšanas... lai ieinteresētu varbūt šos solidaritātes nodokļa maksātājus nepamest Latviju, maksāt... kaut gan man liekas, ka tie ir valsts budžeta naudas saņēmēji... Es nezinu, kas ir iesniedzēji, bet es tā prezumēju, es gan nezinu, kāpēc... jo man šķiet, ka privātajā biznesā to ļoti ātri var nokārtot, lai nebūtu viņš jāmaksā. Tā kā, manuprāt, patreiz nav pamata mums īsti satraukties. Ja būs satraukums, tad mēs to redzēsim, bet, kā pārstāve teica, vēl neviena administrācija neko nav iesniegusi. Es nesazinos ar administrācijām, bet nu ticu tiem cilvēkiem, kas te bija pieaicināti un teica, ka nav neviens vēl cēlis iebildumus. Tā laikam bija, jā?

S. Osipova.

Tā... es saprotu, ka Leškoviča kundzei vēl ir jautājums.

A. Leškoviča.

Tikai viens precizējošs. Es pilnīgi piekrītu jūsu citātam, ko jūs citējāt no Vācijas un Latvijas nodokļu konvencijas. Un jūs arī minējāt, ka no Latvijas puses tātad nodokļu konvencijai būtu attiecināma arī uz iedzīvotāju ienākuma nodoklim līdzīgiem nodokļiem, ja? Un mans jautājums... tikai pēc būtības es gribu līdz galam saprast, kā tad jūs vērtējat šo nodokli? Jo, ja es skatos jūsu rakstveida viedoklī, tad jūs šo nodokli pēc būtības salīdzināt ar iedzīvotāju ienākumu nodokli un tālāk ar progresīvo likmi. Un jūs rakstāt, ka likumdevējam būtu vajadzējis tad veikt grozījumus likumā "Par iedzīvotāju ienākumu nodokli". Tad vai es pareizi saprotu, ka jūs, es domāju, viņu vērtējat kā iedzīvotāju ienākumu nodoklim līdzīgu nodokli.

J. Lazdiņš.

Jā.

A. Leškoviča.

Tad tomēr konvencija būtu attiecināma?

J. Lazdiņš.

Kur ir problēma viņu izpildīt? Vismaz šābrīža situācijā absolūti nav. Ar nākošo gadu... jā... tur var apskatīties šo... Tāpēc jau arī es teicu, ka tā ideja ir mutējusi un līdz ar to jebkurā gadījumā...

S. Osipova.

Tā. Vai Saeimas pārstāvjiem ir jautājumi?

I. Tralmaka.

Jā. Paldies. Man būs viens jautājums. Es ilgi neaizkavēšu jūs. Es mazliet paturpināšu tiesneša Neimaņa uzdoto jautājumu. Jūs arī pieskārāties tam, ka Depardjē kungs ir aizbēdzis, bet viņam viņa bija...

J. Lazdiņš.

Tā bija publiska informācija.

I. Tralmaka.

Jā... bet viņam bija 75 procentu nodoklis... pāri miljonam. Tātad tas, ko viņš saņēma... Šeit mēs runājam par 10,5 procentu nodokli. Un jūs runājat, ka jūs uzskatāt, ka ir par īsu, ja 18.decembrī publicēts likums pēc divām nedēļām stājas spēkā. Jums droši vien nebija pieejams, bet mēs esam iesnieguši tiesai materiālus, ka pirmie nodokļu maksātāji savu pienākumu izpildīja jūlijā. Tātad bija pusgads. Un mēs

runājām arī par to, ka augustā tika sāktas sarunas, protams, šis te nodoklis tika plaši atspoguļots presē. Vai jūsuprāt... jūsu viedoklis mazliet nemainītos, ja jūs skatītos to augusta līdz jūnijam, un uz 10,5 procentiem no 4050 mēnesī.

J. Lazdiņš.

Pirmām kārtām, man nebija pieejami lietas materiāli...

I. Tralmaka.

Tāpēc es arī viņus citēju.

J. Lazdiņš.

... es nezinu ne iesniedzējus, ne šos iesniegtos materiālus... Bet tas, ka parādījās jūlijā pirmie, tas ir vienkāršs gadījums... Ja Latvija būtu bagātāka valsts, viņi varētu parādīties februārī. Tā ir vienkārši tāda situācija un šī situācija, kuru jūs minējāt, tā nepakļaujas tiesiskai izvērtēšanai. Nu jā, tāpēc, ka valsts ir nabadzīga... būtu vēl nabadzīgāka, tad varbūt decembrī parādītos... Tas nav kritērijs, es atvainojos. Bet es to nesaskatu tā kā kritēriju vērtēšanas jautājumu. Vai tātd par jebkuru tiesisku attiecību, kas ir ļoti nozīmīgs nodoklis... tur nav divas nedēļas, tur ir trīspadsmit dienas, pa vidu ir brīvdienas, brīvdienās noteikti par šo nav jādodomā, tur sanāk vairs septiņas-astoņas. Bet arī, ja būtu šīs divas nedēļas, es domāju, tas ir vienkārši nedaudz par maz.

I. Tralmaka.

Jā. Paldies.

S. Osipova.

Tiesai vēl ir jautājumi. Tiesnesis Laviņš.

A. Laviņš.

Es atļaušos vēl vienu jautājumu uzdot, ņemot vērā, kādi bija jautājumi no pusēm. Palika neuzdots šāds aspekts. Ne par atšķirīgajām solidaritātes nodokļa likmēm, bet saistībā ar. Tātd var lasīt no atbildes raksta vismaz lietā, kas attiecas uz juridiskajām personām, ka šī piesaiste... solidaritātes nodokļa likmju piesaiste pie sociālo iemaksu likmēm, kuras ir atšķirīgas, ka tās ir ieviestas administrēšanas ērtības labad. Visa informācija ienāk Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā, viņi redz par konkrēto personu, kurā brīdī sasniedz obligāto iemaksu griestus un tātd var aprēķināt solidaritātes nodokli. Nekādus lielus papildu finanšu resursus no valsts budžeta, lai administrētu šo nodokli, kā var lasīt no atbildes raksta, neprasa. Ir dažādas izmaksas tur norādītas zem 100 tūkstošiem par dažādu IT risinājumu ieviešanu. Ja novienādotu

šīs likmes, būtu citāda šā nodokļa administrēšanas kārtība. Jūs esat speciālists nodokļu jomā. Vai citāda administrēšanas kārtība prasītu ievērojamus finanšu līdzekļus citādas... ja mēs ņemam.. vienādu... tad tās tik un tā būs citādas, tātad, citādu solidaritātes nodokļa likmju administrēšanai... vai prasītu ievērojamus budžeta ieguldījumus?

J. Laviņš.

Redziet, es skatu jautājumus kā jurists no tiesību viedokļa, bet tas ir tīri finansiālu aprēķinu jautājums. Es tiešām nezinu, cik izmaksā šis Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras vai kādas citas valsts ierēdniecības tātad atalgojums, kas to tagad darīs, lai pārrēķinātu. Es tiešām nespēju finansiāli atbildēt, cik tātad maksā jaunu programmu iegādes... es to vienkārši nezinu un es arī tam neesmu gatavojies uz šo sēdi. Līdz ar to, vai tas, teiksim, tie simts tūkstoši atbilst... es tiešām nespēju atbildēt. Es nezinu.

A. Laviņš.

Lazdiņa kungs, es ne tik daudz orientēju jautājumu uz to, vai jūs varētu sniegt atbildi, ka tas maksātu 150 tūkstošus. Vairāk no tā, ka ir tomēr kaut kādi principi, kādā veidā var nodokļu administrēšanu kārtot. Jaunas deklarācijas formas ieviešana, jauni IT risinājumi, nu... tādā ziņā es to biju domājis. Jūs taču tur detalizēti orientējaties nodokļu jomā un šis nav tikai finanšu jautājums. Kā var saprast no atbildes raksta, tātad Saeimas ideja ir, ja reiz ir nepieciešami papildu līdzekļi no valsts budžeta, tātad mēs runājam par to, ka te sabiedrības līdzekļi tiek tērēti un var runāt par tādu leģitīmo mērķi... Saeimasprāt, tas nav manuprāt... par sabiedrības labklājības aizsardzību. Tātad runa ir par to, ka šīs atšķirīgās likmes tiek argumentētas ar šādu... atšķirīgo likmju esība tiek argumentēta ar argumentiem: tas ir sabiedrības labklājības aizsardzībai, tāpēc mēs izvēlamies ērtu risinājumu, kā administrēt atšķirīgās likmes un nedarīsim tā, lai būtu šīs likmes vienādas, kas liktos vienlīdzīgi, jo tas prasa ievērojamus līdzekļus no valsts budžeta. Mazlietiņ paskaidrošu es šo sava jautājuma bāzi... Tāpēc man tā ideja ir nevis par cipariem, bet par tādu sistēmisku pieeju. Vai tiešām tur ir tik lieli resursi jāiegulda, kas varētu jau kvalificēties kā būtiski ieguldījumi no valsts.

J. Lazdiņš.

Bet mēs jau tāpat... ir būtisks vai nē... tāpat mēs pie tām finansēm nonākam. Pateikšu tikai vienu tiešām tādu ļoti vispārīgu, teiksim, atbildi, kas vispār ir saprātīgi valstij, nu bet valsts var rīkoties brīžiem arī nesaprātīgi... skatīties, vai administrēšanas izmaksas, kuras tad var precīzi noteikt, nepārsniegs paredzamo nodokļu iekasējamo apjomu finansiāli. Ja tātad ir pozitīva zīme, tad viss ir saprātīgi

no valsts viedokļa, ja tātad ir ar negatīvu zīmi, tad ir nesaprātīgi. Es domāju, ka tas ir skaidrs. Manuprāt, mums tad būtu jārunā par to saprātīguma pakāpi. Jo mazākas ir šīs te administratīvās izmaksas, jo, manuprāt, valsts rīcība ir saprātīgāka. Tas ir pats par sevi saprotami. Tas, ka... man liekas, ka tas ir acīmredzami, ka protams, piesaistot un faktiski neko tur īpaši nemainot un tikai iekasējot, tās izmaksas ir ievērojami zemākas, ieviešot pilnīgi jaunu sistēmu, pirmkārt, jau vienmēr par jaunu sistēmu nav zināms, kur viņa var aizķerties, pa vecajām sliedēm tātad brauc... neatmaksā atpakaļ, bija, kad atmaksāja atpakaļ, tagad ieskaita budžetā. Un tā ir vienīgā atšķirība. Manuprāt, jāsaka tā, ka grūti iedomāties lētāku pieeju. Ko es citu varētu atbildēt šajā jautājumā. Vai tas ir pēc citiem kritērijiem? Nu, tas ir atkal pavisam cits šis jautājums. Bet lēts... es domāju, ka jā. Vismaz pirmsšķietami man...

S. Osipova.

Tiesai šobrīd vairāk jautājumu nav. Paldies

J. Lazdiņš.

Paldies.

S. Osipova.

Tā.. vai tiesnešiem ir jautājumi pusēm?

A. Laviņš.

Vai Latvijas Bankas pārstāvis ir?

S. Osipova.

Nav.

A. Laviņš.

Tad nav, kam uzdot.

S. Osipova.

Tiesnese Ziemeļe, lūdzu!

I. Ziemeļe.

Es gribētu pieteikuma iesniedzējiem vienu precizējošu jautājumu uzdot. Tas saistās ar jūsu pirmajā tiesas sēdes dienā teikto. Varbūt jūs varētu precizēt. Kāpēc jūs tieši uzskatāt, ka šīs atšķirīgās solidaritātes nodokļa likmes dažādiem nodokļu maksātājiem... kāpēc jūs uzskatāt, ka tas veido šo nevienlīdzīgo attieksmi? Jūs varat precizēt? Jūs tagad dzirdējāt arī par pašnodarbinātajiem un tā tālāk.

A. Leškoviča.

Pirmām kārtām mēs izejam, kāda bija arī apstrīdētās tiesību normas jēga. Tātad ieviest nodokli, lai tie, kas saņem noteikta līmeņa ienākumus, maksātu vairāk. Tātad mērķis bija panākt, lai tie, kam ir vairāk, lai maksā vairāk. Un tas arī tiesas sēdēs vairākkārtīgi tika uzsvērts, ka solidaritātes nodokļa mērķis ir tieši panākt šo solidaritāti, lai tie, kam ir vairāk, maksā vairāk. Un te arī vairākas reizes tika izskanējis par pensionāriem un invalīdiem, ka ir tā kā vēlme sniegt atbalstu šīm personām. Bet es gribētu arī uzsvērt to, ka, piemēram... šis arguments parādījās tikai tiesas sēdē. Ja mēs paskatāmies uz Saeimas Budžeta komisijas audio ierakstiem, uz anotāciju. Nekur iepriekš tas neparādās un tas netika analizēts. Un arī Valsts prezidenta kancelejas paustajā ir minēts, ka šis jautājums vispār nekad netika cilāts, neviens par to tajā brīdī nedomāja. Un arī Reira kungam, kad mēs uzdevām jautājumu... Reira kungs, bet jūs teicāt, ka tātad doma ir, lai tie, kam ir vairāk, maksā vairāk nodokļos, vai tas nenonāk pretrunā ar situāciju, ka, piemēram, ļoti kolorīta persona Aivars Lembergs, kurš saņem pusmiljonu, katru gadu, kāpēc viņam būtu reāli jāmaksā par 20 procentiem mazāk un vai tas nenonāk pretrunā. Uz to faktiski mēs nesaņēmām atbildi, proti, pats Reira kungs nebija gatavs apstiprināt tādu pieeju, ka tādām bagātām personām tomēr ir vajadzīgs šis valsts atbalsts.

I. Ziemeļe.

Paldies.

S. Osipova.

Vai tiešām vēl ir jautājumi? Tiesnesis Kučs.

A. Kučs.

Man būtu par šo pašu, tikai Saeimai.

S. Osipova.

Nē, šoreiz tikai pieteikuma iesniedzējiem. Nav vairāk pieteikuma iesniedzējiem?

Lūdzu, Kuča kungs.

A. Kučs.

Man par šo pašu jautājumu, turpinot Ziemeles kundzes jautājumu. Vai, teiksim, šis te sistēmas ērtums bija vienīgais arguments, ja mēs runājam par dažādām nodokļu likmēm. Un otrs. Jā, kā jūs komentēt to, vai par šo jautājumu bija vai nebija diskusijas Saeimā?

I. Tralmaka.

Mēs no pieaicināto personu viedokļiem esam, protams, arī dzirdējuši par to, ka tas nebija jautājums, kurš bija pats strīdīgākais. Tas, kas izskan Saeimā vai neizskan Saeimā, mēs, protams, nevaram pateikt, ka Saeimā visi viedokļi, kas ir izskanējuši, ir vienīgie viedokļi, kas ir likumdevēja viedokļi vai apsvērumi likumdošanas procesā. Tāpēc tā iebilde varbūt par to, ka kaut kas nav izskanējis konkrētu sēžu ierakstos, nenožīmē to, ka likumdevējam par to nav viedokļa.

Attiecībā uz šīm te atšķirībām, protams, tur ir vairāki pamati. Es gan biju plānojusi tam pieskarties debašu runā, bet pirmais un galvenais, protams, ka tika veidots, lai tas būtu vieglāk, un ne tikai vieglāk valstij, bet arī vieglāk pašiem nodokļu maksātājiem. Tāpēc, ja mēs runājam par deklarācijām, tas nav tikai jautājums par to, vai mēs uz A4 formāta lapas uzrakstām jaunu deklarācijas formu. Jautājums ir par to, kā darba devējs zinās, ka šie griesti ir sasniegti? Kurš aprēķinās šo nodokli? Šobrīd to dara darba devējs, bet tad, kad tas ir ar deklarācijām, tas ir jādara katram pašam — gan darba devējam, gan arī darba ņēmējam. Un darba ņēmējam būs jāpieprasa informācija... nu viņš, protams, neskaitīs kopā savas darba algas, darba devējam būs jāskaita kopā sava darbinieka algas, un tad katram būs jāsaprot, kurā brīdī ir griesti un tad jāiesniedz papildus deklarācijas. Tas ir daudz sarežģītāk.

Tas ir, protams, galvenais apsvēruma, kas ir izskanējis — šī te ērtība. Gan no maksātāju puses, gan no valsts puses.

Jautājums, protams, ir arī par to, vai mums pastāv vispārīgs un sistemātisks atbalsts pensionāriem un vai mums pastāv vispārīgs un sistemātisks atbalsts cilvēkiem ar invaliditāti. Par cietumniekiem mēs nerunāsim tāpēc, ka tie nav nodokļu maksātāji, lai gan viņi tabulā ir šobrīd.

Un šāds atbalsts pastāv ļoti daudzās jomās. Mēs nerunājam tikai par vienu nodokļu likmi, mēs runājam par virkni dažādu atlaižu nodokļu un nodevu jomā, tajā skaitā. Tas, ka cilvēks saņem lielu algu, nenožīmē, ka viņam nepienākas cits atbalsts, kas ir, pieņemsim, personām ar invaliditāti. Līdz ar to tas ierakstās sistēmā, tas, ir jā, otrs arguments, un viņš ir arī Saeimas arguments.

S. Osipova.

Paldies. Tiesnese Ziemeļe.

I. Ziemeļe.

Jā, es vēl par šo pašu gribētu paturpināt. Lūdzu, ja varētu, jūs tiešām reāli varētu apstiprināt, ka tāpat konkrētā likumprojekta izstrādē šīs atšķirīgās likmes tika tieši tā arī pamatotas, ka pienākas vieniem, pienākas zemāka likme, jo, lūk, ir šis sociāli atbalstāmais statuss, citiem, savukārt, nepienākas.

I. Tralmaka.

Es jau teicu, ka tas ierakstos nav...

I. Ziemele.

Bet mēs šeit runājam par vienlīdzības principu. Tātad kaut kam ir jābūt.

I. Tralmaka.

Tas, kā mēs varam saprast no izstrādes materiāliem, nebija galvenais jautājums, kas parādījās likumprojekta izstrādes procesā. Protams, ka tiek runāts parasti par jautājumiem, kas ir vis... vai nu uztrauc sociālos partnerus, vai jautājumi, par kuriem deputātiem ir jautājumi. Šis nebija viens no tiem jautājumiem.

I. Ziemele.

Skaidrs. Paldies.

S. Osipova.

Tiesnesei Rezevskai jautājums.

D. Rezevska.

Tātad pēdējais jautājums atkal tieši par šo pašu turpinot. Tiesnesis Laviņš uzdeva šo jautājumu profesoram Lazdiņam, bet es domāju, ka acīmredzot šī puse būtu tā, kurai mēs varētu to jautājumu uzdot varbūt efektīvāk tādā ziņā, ka nu jums taču ir aprēķini par to, cik šāda atšķirīga administrēšanas sistēma būtu izmaksājusi, lai nevajadzētu pielāgot likmes, kādas viņas bija sociālās apdrošināšanas sistēmā, bet ja mēs domātu par atšķirīgām, par dažādām... par nodokli un par citām likmēm, kas atbilstu šim ienākumu nodokļa tipam. Tātad jūs noteikti salīdzinājāt, kāda būtu izmaksa šai jaunajai administrēšanas sistēmai, salīdzinot ar to, ja jūs izmantotu to administrēšanas sistēmu, kāda jau pastāvēja.

M. Brencis.

Jā, es atbildēju uz šo jautājumu. Pirmkārt, attiecībā uz nodokļu administrēšanu. Anotācijā ir ierakstīts diezgan precīzi, anotācijas 6. lapā, ka iespēja piesaistīt nodokļu objekta ienākumu līmenim, par ko valsts institūcija, administrējot no personas veiktajām ar soc. maksājumiem iegūst ziņas, izmantojot jau pastāvošās administrēšanas instrumentus, nosaka ļoti vienkāršu un nodokļu maksātājiem neapgrūtinošu nodokļu maksāšanas kārtību. Un arī es, tolaik strādājot Finanšu ministrijas Budžeta departamenta direktora amatā, varu apliecināt, ka esmu piedalījies vairākās sanāsmēs, kuras arī minēja iepriekš tiesas sēdē Robežnieces kundze,

Finanšu ministrijā, kur plaša ierēdņu, teiksim tā... plašs ierēdņu kopums no Labklājības ministrijas, Finanšu ministrijas un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras apsprieda iespējamus risinājumus. Un bija skaidrs, ka šis te vienkāršais administrēšanas mehānisms ir viens no argumentiem šāda te nodokļa izvēlei.

Attiecībā uz jūsu jautājumu par citiem iespējamiem alternatīvajiem variantiem, proti, līdzīgu principu ieviešot attiecībā uz, teiksim tā, zināmu progresivitāti un tur mēs saskatām viennozīmīgi, ka būtu nepieciešams balstīt uz pašdeklarēšanās principu ieņēmumus, jo, pirmkārt, ne visi lielo algu saņēmēji strādā vienā darbavietā, tas nozīmē, ka kādam būs jāsaģādā šī informācija, kādam būs no vairākiem darba devējiem jāsakrāj šī informācija, vai jāiesniedz un jāpārbauda un viennozīmīgi tas prasītu ne tik daudz varbūt Laviņa kunga uzsvērtu IT sistēmas risinājumu, cik cilvēka resursu patēriņu gan nodokļu administrēšanā, gan arī darba devēju pusei. Tā, mūsaprāt, un tā, cik es atceros pēc 2015. gada rudens diskusijām, tā bija lielākā problēma — informācijas apmaiņa, pārbaude, uzkrāšana un, protams, nodokļu iekasēšana fiziski. Jo pašlaik, tā kā Lazdiņa kungs minēja, nekas jau nemainās — virs sliekšņa agrāk atmaksāja atpakaļ, tagad ietur nodokli. Līdz ar to tādu alternatīvu aprēķinu, teiksim, iedzīvotāju ienākumu nodoklim līdzīgas sistēmas izstrādei, nebija, jo, kā jau minētu, šajā anotācijā, citējot šo rindkopu, sistēmas administrēšana, ērtums un salīdzinošā vienkāršība ar nelieliem 67 tūkstošiem izdevumiem IT sistēmai, tas tika uzskatīts kā viens no argumentiem nodokļa sekmīgai ieviešanai.

D. Rezevska.

Paldies.

S. Osipova.

Tā, paldies.

Ja tiesai vairāk jautājumu nav. Tad šobrīd mēs varam slēgt lietas izskatīšanu pēc būtības... pabeigt.

Nākamā fāze mums būs tiesas debātes un dodam 15 minūtes pusēm sagatavoties. Pārtraukums 15 minūtes līdz tiesu debatēm.

(Pārtraukums.)

S. Osipova.

Sēdieties, lūdzu.

Tātad, pirms uzsākt tiesas debātes, es gribētu vaicāt pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem – cik ilgu laiku jums vajadzētu, lai izklāstītu savu viedokli.

A. Leškoviča.

45 minūtes. Es centīšos ātrāk, bet man sanāk...

S. Osipova.

Līdz šim nekad debatēs tik ilgs laiks nav piešķirts nevienai pusei, runa ir par 15-20 minūtēm, pusstunda ir maksimums, kas jebkad ir piešķirts debatēs pusēm, jo visa tiesas procesa laikā jūs esat pauduši savu viedokli sākumā, jautājumos, atbildot uz tiesas jautājumiem, šobrīd ir tas, kas līdz šim nav pateikts. Un, ja jūs esat taupījuši labāko beigām, tad tā nav pareizā stratēģija.

Pusstunda.

Saeimas pārstāvjiem?

I. Tralmaka.

Es arī palūgšu pusstundu, bet es droši vien viņu neizmantošu, tā kā es...

S. Osipova.

Nu, pēc vienlīdzības principa. Ja mēs dodam pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem pusstundu, tad, lūdzu, arī jums būs pusstunda laika izteikties.

I. Tralmaka.

Paldies.

S. Osipova.

Tiesnešiem? Labi.

Tad atklājam debates un pirmajiem mēs dodam vārdu pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem, lai paustu savu viedokli debatēs.

A. Leškoviča.

Godātā tiesa!

Mēs esam uzklausijuši Saeimas pārstāvjus un arī pieaicinātās personas, mēs jo vairāk esam pārliecinājušies par to, ka atšķirīgā attieksme, kas ir noteikta ar Solidaritātes nodokļa likumu, nav noteikta ar pienācīgā kārtā pieņemtu likumu un nav arī attaisnojama.

Proti, atšķirīgā attieksme nav noteikta ar likumu, kā jau es minēju, ka tiesību normas nav skaidras un no tām nav iespējams pilnvērtīgi saprast izrietošo tiesību apjomu, nedz arī, uz kādu jomu to attiecināt.

Mēs esam dzirdējuši no Šadurska kunga, piemēram, ka Solidaritātes nodokļa likums ir arī visvienkāršāk lasāmais likums, bet, ja mēs paskatāmies uz šo likumu, tad mēs redzam, ka tā pēc būtības ir viena liela atsauce uz likumu "Par valsts sociālo

apdrošināšanu”. Un tā arī ir tā lielākā problēma, kas arī var radīt un rada arī pārpratumus. Par to, starp citu, Saeimas Budžeta komisijas sēdēs arī bija runāts un vērsta Saeimas Budžeta komisijas locekļu uzmanība uz to, ka tik cieša piesaiste sociālās apdrošināšanas sistēmai rada apmulsumu un rada arī pārpratumus.

Mēs esam dzirdējuši to, ka pati nodokļu administrēšana nemaina šī nodokļa būtību. Bet ar administrēšanu Saeima vairāk domā tādā šī vārda šaurākā nozīmē, proti, domājot tikai darba devēju ziņā, kurā ir ierakstīts, ka darba devējam ir jāaprēķina sociālās izmaksas, iedzīvotāju ienākumu nodoklis un uzņēmējdarbības riska nodeva, kas arī tika minēta kā piemērs.

Bet, godātā tiesa, solidaritātes nodokļa gadījumā viss ir savādāk. Jūs neredzēsiet ailīti “solidaritātes nodoklis”, jo darba devējs neietur solidaritātes nodokli, viņš ietur tikai sociālās iemaksas, kas vēl jo vairāk padara šo nodokli par nesaprotamu no vidusmēra nodokļu maksātāja skatupunkta. Protams, likumdevējam ir rīcības brīvība par to, kā viņš raksta likumus. Mēs par to nestrīdamies, bet šiem likumiem ir jāatbilst vispārīgiem tiesību principiem, proti, viņiem ir jāatbilst noteiktām kvalitātes prasībām, viņiem jābūt skaidriem un saprotamiem. Un mūsu gadījumā mēs uzskatām, ka solidaritātes nodoklis nav tas gadījums, jo atkarībā no tā, kā mēs vērtējam, mainās tiesiskās sekas, proti, šajā gadījumā arī pati administrēšana nemaina nodokļa būtību, bet nodokļa būtība mainās no tā, kā tiek izlietots šis nodoklis.

Iepriekšējās tiesas sēdēs mēs esam minējuši to, ka atbilstoši Eiropas Savienības tiesu judikatūrai, tas, ka nodoklis tiek tik cieši piesaistīts sociālās apdrošināšanas sistēmai, principā padara to par piekritīgu Eiropas Savienības sociālajām regulām. Tātad viņas iekrīt Eiropas Savienības sociālo regulu tvērumā. Un attiecīgi savukārt Finanšu ministrija, Saeimas pārstāvji par šo nodokli saka, ka nē, tā nav sociālā iemaksa, tas ir ienākumu nodoklis un viņu kā tādu ir jāvērtē.

Godātā tiesa! Ja mēs viņu vērtējam kā sociālo iemaksu, kā to nosaka Eiropas Savienības judikatūra, tad pēc būtības mainās arī tiesiskās sekas. Mēs esam minējuši kā piemēru, ka mūsu klientu faktiskā situācija ir... ja tagad mūsu klients, kas arī strādā citā dalībvalstī, saņem A-1 sertifikātu ar atpakaļejošu datumu, kas ir šobrīd arī diezgan izplatīta prakse, tad ir jautājums par viņa tiesībām: vai viņš varēs saņemt šeit, Latvijā, samaksāto solidaritātes nodokli vai nē. Ja mēs to vērtējam kā sociālo iemaksu, tad ir atbildei jābūt jā. Viņam būtu jāvar, jo to nosaka Eiropas Savienības sociālās regulas un tā pasaka arī Eiropas Savienības tiesa. Savukārt, ja mēs to vērtējam kā ienākumu nodokli, tad īstenībā atbilde varētu būt arī — nē. Un to mēs arī dzirdējam no ministrijām, kuras pateica, ka nē, mēs pievienojamies viedoklim, ka tas ir jāvērtē kā ienākumu nodoklis un tam nav nekāda saistība ar sociālo nodrošinājumu sistēmu un kā tādām attiecīgi jau samaksāto solidaritātes nodokli mēs neatmaksāsim.

Tomēr šeit nav jautājums tikai par šo nodokļu maksātāju tiesībām. Ir arī citi gadījumi, kad īstenībā ir jautājums, kādas tad ir nodokļu maksātāju tiesības. Mēs esam

šodien arī uzklausiņūši Lazdiņa kungu, kurš minēja, ka īstenībā personas varētu arī gribēt aizbraukt no valsts. Un atkal ir jautājums, kā mēs vērtējam šo nodokli. Katrai personai, piemēram, šī te pati sociālā regula definē un regulē jautājumus arī par pensiju kapitāla pārvešanu uz citu valsti. Ja tagad solidaritātes nodokļa maksātājs gribētu pamest Latviju, tad ir jautājums par to, vai viņš varēs arī pārnest savu pensijas kapitālu, ieskaitot jau samaksāto solidaritātes nodokli. Tas ir jautājums par tiesībām, par viņa tiesībām.

Un šeit arī gribētu jautāt... pievērst uzmanību, ka arī no nākošā gada šis jautājums vēl vairāk aktualizējas, jo no 1. janvāra mēs zinām, ka tas solidaritātes nodoklis tiks izlietots dažādi: iedzīvotāju ienākumu nodoklim, pensijās un citādi. Sociālās regulas pasaka, ka viņas attiecas uz visu regulējumu. Tātad viņas saka, ka pēc būtības būtu attiecināmas uz visu solidaritātes nodokli kā tādu. Jautājums tāds: vai šai personai būs tiesības pārnest šo samaksāto solidaritātes nodokli, kas maksāts arī pensijās pilnā apmērā vai tikai daļā? Tas ir neatbildēts. Un vai vispār viņš varēs piemērot šo sociālo regulu, jo, kā mēs dzirdējam, pēc būtības ministriju viedoklis paliek nemainīgs, ka tas ir ienākumu nodoklis.

Bet lielākā problēma tad īstenībā ir, ka iestādēm pašām nav viņām skaidrības par to, kā šo nodokli vērtēt. Nu, piemēram, Tieslietu ministrija savā viedoklī... ja mēs paskatāmies viedoklī, tad rakstīja: ka solidaritātes nodoklis nebūtu vērtējams 109. panta tvērumā. Tātad viņa saka, ka tas neattiecas uz sociālo jomu. Tajā pašā viedoklī viņa raksta: "bet izejot no mērķa, tomēr mēs viņu varam vērtēt 109. panta tvērumā". Tātad viņa atkal saka, ka nē, tā kā vajadzētu... šis nodoklis tā kā attiecas uz sociālo jomu. Tajā pašā viedoklī viņu sauc par īpašu nodokli un par ienākumu nodokļa progresīvo likmi. Mans secinājums ir tikai tāds, ka ministrijai pašai nav līdz galam skaidrs, kā tad šo nodokli vērtēt. Tiek saukti visi iespējamie varianti un arī nav skaidrības par to, vai attiecas uz sociālo jomu vai neattiecas.

Labklājības ministrija norādīja, ka solidaritātes nodoklis ir vērtējams saskaņā ar valsts sociālās apdrošināšanas principiem. Tad, kad mēs uzdevām jautājumu par to, kā tad būs, vai šim solidaritātes nodokļa maksātājam ar to A-1 sertifikātu, kas izsniegts ar atpakaļejošu datumu, vai viņš šeit varēs saņemt atpakaļ solidaritātes nodokli? Atbilde bija — nē, jo tas ir ienākumu nodoklis. Savukārt, ja mēs skatāmies pašu likumu un, piemēram, tiesību normu interpretāciju metodes, ir pilnīgi... ir iespējams nonākt pie pilnīgi pretēja rezultāta, proti, kā arī Lazdiņa kungs minēja, ka pēc būtības solidaritātes nodokli jāmaksā tikai tiem, kas ir pakļauti šai Latvijas apdrošināšanas sistēmai. Tātad attiecīgi, ja persona pierāda, ka viņai šeit nebija jābūt pakļautai, tad viņai būtu jābūt iespējai atprasīt šo samaksāto solidaritātes nodokli. Šobrīd ministrijas viedoklis ir pilnīgi pretējs.

Tālāk. Finanšu ministrija vērtē solidaritātes nodokli kā specifisku darbaspēka nodokli un uzskata, ka tas nav iedzīvotāju ienākumu nodoklim līdzīgs nodoklis un

konvencijas uz viņu neattiecas. Gribētu šeit uzsvērt, ka tas nonāk pilnīgā pretstatā tam, Saeimas pārstāvji šeit skaidroja un atbildēja uz Laviņa kunga jautājumu — ar ko viņš ir specifisks? Atbilde bija, ka specifisks ir izlietojums, bet pēc būtības tas ir iedzīvotāju ienākumu nodoklim līdzīgs nodoklis. Tātad tas jau nonāk pretrunā ar to, ko pati ministrija uzskata.

Arī uz mūsu jautājumu un arī tas, ko minēja Lazdiņa kungs: un kā tad būs ar tām nodokļu konvencijām? Vai viņas ir piemērojamas vai nē, ja jūs to vērtējat kā iedzīvotāju ienākumu nodoklim līdzīgu nodokli. Finanšu ministrijas atbilde bija, ka nē. Bet tad, kad mēs atsaucāmies uz OECD oficiāliem nodokļu konvencijas komentāriem, atbilde bija tāda, ka nu... tad mēs, ja kāds vērsīsies, tad mēs vērtēsim. Un šeit man gribas pateikt stop, jo pēc būtības jau pati situācija, ka nodokļu maksātājs nezina, vai viņš var piemērot kaut kādu tiesisko regulējumu, kā šajā gadījumā — nodokļu konvenciju. Tikai tāpēc, ka jautājums par to, vai viņš varēs piemērot vai nevarēs piemērot, būs atkarīgs no tā, kā konkrēto situāciju izvērtēs iestādes, jau pārkāpj tiesiskās noteiktības principu. Un uz to īpaši ir norādījusi Eiropas Savienības tiesa SIAT lietā, tā ir lieta C-318/10.

Ja mēs paskatāmies uz nodokļu tiesību ekspertu un Latvijas Juridiskās fakultātes profesora Jāņa Lazdiņa teikto, tad viņš arī savā viedoklī ir rakstījis, ka tas ir specifisks darbaspēka nodoklis, tātad tā ir progresīvā likme, tad tas ir iedzīvotāju ienākumu nodoklim līdzīgs nodoklis un tad beigās secināts, ka... nē, nu, protams, ja likums būtu skaidrāks, tad tas būtu, protams, labāk.

Profesore Ruta Šneidere pēc būtības savā viedoklī šo solidaritātes nodokli vērtē kā sociālās iemaksas un arī saka, ka regulējums ir sarežģīts un neveicina uzticību valsts un sociālās apdrošināšanas sistēmai un valstij kopumā.

Latvijas Banka principā uzskata, ka tāds hibrīds, kāds tiek radīts, principā nedrīkst būt un it sevišķi attiecībā uz to, kā tas tiks pasniegts no 1. janvāra... it sevišķi tas ir pretrunā tiesiskās noteiktības principam, jo nedrīkst miksēt ienākumu nodokli ar sociālajām iemaksām.

Līdz ar to, pat ja ministrijas un Saeima, un nodokļu eksperti nespēj tikt skaidrībā par to un vienoties, kā tad šo nodokli vērtēt, tad ko mēs sagaidām no vienkārša nodokļu maksātāja puses? Un šo situāciju arī nemaina tas, ka ja mēs pat mēģinātu piemērot tiesību normu interpretācijas metode. Gramatiski interpretējot, mēs varam nonākt pie viena rezultāta. Ja mēs, teiksim, paskatāmies vēsturiski, kā šī norma tapa un mēs noklausīsimies Saeimas Budžeta komisijas apspriedes, tad jūs arī tajās apspriedēs dzirdēsiet, ka katrs šo nodokli sauc par iedzīvotāju ienākumu nodokli, par progresīvo likmi. Finanšu ministrija saka, ka nē, viņš bija domāts kā sociālā iemaksa un visādi citādi viņam arī tādām ir jāpaliek. Ir minēts arī tāds kā “rozā treniņbikšu nodoklis” un tamlīdzīgi... Tātad visi iespējamie varianti.

Bet mēs uzskatām, ka atšķirīgā attieksme nav noteiktajā likumā ne tikai tāpēc, ka tiesību normas ir neskaidas, bet arī tāpēc, ka viņas bija neparedzamas.

Satversmes tiesa arī vairākkārtīgi ir minējusi, ka likumiem ir jābūt ne tikai skaidriem, bet arī ir jābūt paredzamiem. Un, piemēram, profesore Kristīne Strada-Rozenberga rakstu krājumā “Par vispārējiem tiesību principiem” ir ļoti skaidri analizējusi un teikusi, ka tiesību normas un it sevišķi to grozījumi nevar tikt vērtēti kā paredzami, ja tie nav balstīti uz pētījumiem, ir epizodiski, ir izveidoti balstoties uz atsevišķu notikumu aktualizētu pieeju, nav pietiekami plaši izdiskutēti, par tiem nav plaši pieejamas informācijas, jo tie slēpj sevī risku patvaļīgai interpretācijai un nav savienojami ar tiesiskas valsts principiem. Ja mēs paskatāmies uz Solidaritātes nodokļa likumu, tad tas ir stāsts par to, ka šis tiesiskais regulējums nebija paredzams, jo viņš nebija balstīts uz pētījumiem, viņš pēc būtības tika radīts tikai tāpēc, ka pēdējā brīdī tika konstatēts, ka vajadzīgi budžetā papildus ienākumi. Un viņš netika diezgan plaši izdiskutēts.

Lai gan, ja mēs skatāmies uz Saeimas Budžeta komisijas diskusijām, tur tiek norādīti riski, ka tik cieša piesaiste sociālās nodrošināšanas sistēmai var radīt pārpratumus, ka tas nonāk pretrunā ar Eiropas Savienības tiesisko regulējumu, ka ir satversmības riski attiecībā uz likmju atšķirību, bet tas tika diskutēts, uz to tika norādīts... Tika diskutēts arī par to, ka tas ir neparedzams solis, bet nekas vairāk, izņemot diskusijas, arī netika veikts. Un, ja mēs paskatāmies hronoloģiju, tad 25. augustā ir uzdots izstrādāt šo likumprojektu, jau pēc divām dienām tas tiek prezentēts Budžeta un nodokļu politikas apakšpadomē, vēl pēc divām dienām notiek vienas dienas diskusija Tautsaimniecības padomē. Tomēr, neņemot vērā nekādus iebildumus, tas tiek iesniegts Saeimā budžeta likumprojektu paketē. Jā, mēs esam dzirdējuši arī no Saeimas un arī no pieaicināto personu pārstāvjiem to, ka tur viņš atradās divus mēnešus un tas ir pietiekami ilgs laiks. Bet te būtu jāņem vērā ne tas, cik viņš ir stāvējis Saeimā... varbūt ir kādam putējis uz galda un gaidījis savu kārtu, bet gan tas, cik nopietns darbs noticis ar šo likumprojektu. Un, ja mēs paskatāmies, tad īstenībā diskusijas notika pēc būtības trīs diskusijas vienas nedēļas ietvaros un plus vēl 17. novembra diskusijas. Es vēlreiz atkārtošu, ka šo diskusiju laikā bija ļoti daudz argumentu, ka tas ir neparedzams, ka ir problēmas ar Satversmību attiecībā uz likmēm un vēl citi jautājumi, bet nekāds darbs vairāk par to arī netika veikts.

Līdz ar to, ja mēs arī paskatāmies profesores Šneideres viedokli, tad tas ir sasteigts. Finanšu ministre Reizniece-Ozola teica, ka tas bija sasteigts. Un bez tādas plašākas analīzes... tāpat netika veikta nekāda plašāka analīze, kā tas kopējā nodokļu sistēmā iekļaujas. Un to mēs arī redzam no Budžeta komisijas sēdē apspriestā. Jā, konstatēts, ka mums vajag naudu. Pēc būtības tajās apspriedēs par to arī iet runa. Vajag naudu, jāatrod nauda, mums vairs nav laika, ieviešam.

Finanšu ministrija arī savā rakstveida runā atzīst, ka bijis sasteigts. Latvijas Banka minēja, ka bija sasteigts. Un līdz ar to te atkal citēšu Eiropas Savienības... Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu *Yukos* lietā, ka pēc būtības tāda situācija, ka gadu desmitiem ir vienots regulējums... visiem ir skaidrs, kā tiesību normas ir piemērojamas. Šajā gadījumā velk paralēles, kas ir ienākumu nodoklis, kas ir sociālās iemaksas un pēkšņi tiek radīts kaut kas jauns tik sasteigtā kārtā, ka īstenībā tas nonāk pretrunā ar tiesiskās noteiktības principu. Nevienu atšķirīgu attieksmi nevar noteikt un pamatot ar neskaidriem likumiem, kas neatbilst tiesiskās noteiktības principam un ir neparedzami.

Pat ja mēs šo nodokli vērtējam kā ienākumu nodokli, tad mēs uzskatām, ka likumdevējs nav pamatojis atšķirīgu attieksmi attiecībā uz atšķirīgām likmēm. Tiek skaidrots ar vieglāku administrēšanu un vēlmi atbalstīt pensionārus. Attiecībā uz pensionāriem es jau atbildēju savā runā, ka īstenībā tas parādījās tikai šeit un nekur citur tādi argumenti netika minēti, nedz arī pats Reira kungs nebija gatavs apstiprināt pieeju, ka bagātajiem un tam pašam Aivaram Lembergam vēl būtu vajadzīgs atbalsts.

Kas savukārt saistās ar likmes piesaisti sociālās apdrošināšanas sistēmai, lai vieglāk administrētu. Pirmām kārtām, Finanšu ministrija Saeimas Budžeta komisijas sēdē, kas notika 17. novembrī, ir skaidri pateikusi: mums nav citas alternatīvas, mēs citas alternatīvas neesam vērtējuši un neesam vērtējuši to izmaksas. Un līdz ar to tas, kas ir norādīts anotācijā, ka cita veida alternatīvas būtu kaut kā... radītu kādu nesamērīgu slogu solidaritātes nodokļa maksātājiem, būtu komplicēta administrēšana un būtu nesamērīgas izmaksas, īstenībā neatbilst patiesībai. Paskatīsimies, pirmām kārtām... kāpēc solidaritātes nodoklis būtu nesamērīgs slogs tiem pašiem nodokļu maksātājiem? Attiecībā uz Jaunuzņēmumu atbalsta likumu ir tieši tāda pati pieeja. Šis pienākums bija uzlikts darba devējam — rēķināt un ieturēt solidaritātes nodokli, tiklīdz ienākumi pārsniedz noteiktu līmeni.

Par komplicētu administrēšanu. Jūs iedomājieties par tiem cipariem, kādi ir... mēs gan to esam mēģinājuši runāt tiesas sēdēs, bet kopā ar solidaritātes nodokli tika ieviests diferencētais neapliekamais minimums, kas attiecas uz 650 000 darba ņēmējiem, kuriem pašiem vajadzētu aprēķināt un deklarēt šo diferencēto neapliekamo minimumu un iesniegt gada deklarācijas. 650 000 gadījumā likumdevējam nelikās tas par kaut kādu komplicētu administrēšanu. Bet attiecībā uz 5 tūkstošiem solidaritātes nodokļa maksātājiem tas ir pārāk nesamērīgs slogs. Un, kā jūs zināt, šogad, ņemot vērā šo pieeju, ka tagad 650 000 darba ņēmēju sāka iesniegt gada deklarācijas, visas sistēmas nobruka. Līdz ar to likumdevējs ir veicis grozījumus un ir paredzēts, ka turpmāk Valsts ieņēmumu dienests, kura rīcībā pēc būtības ir visa nepieciešamā informācija par visu darba ņēmēju ienākumiem, tostarp ja arī viņš strādā pie vairākiem darba devējiem, to rēķinās Valsts ieņēmumu dienests divas reizes gadā un

paziņos par šo darba ņēmēju darba devējam. Tātad tas attiecas uz 650 000 darba ņēmējiem. 5 tūkstošu gadījumā tas ir pārāk komplicēti un nesamērīgi?

Par nesamērīgām izmaksām. Kā es jau minēju, 2015. gada 17. novembra Budžeta komisijas sēdē Finanšu ministrija skaidri pateica, ka mēs alternatīvas nevērtējam, tad attiecīgi, kādas būtu šo alternatīvu izmaksas, mēs arī nezinām un nevērtējam.

Mēs ņēmām... pat mēs paņemot to, ka šobrīd notiek būtiski grozījumi un tiek veidota jauna nodokļu sistēma, ļoti būtiska nodokļu reforma, mēs paņemām tos aprēķinus, ko likumdevējs ir rēķinājis attiecībā uz citiem grozījumiem... un tās izmaksas bija, ka, piemēram, deklarācijas ieviešana, par kuru tiek runāts anotācijā, izmaksātu no 20 līdz 30 tūkstošiem. Sistēmas uzturēšana ikgadējā maksātu no 30 līdz 60 tūkstošiem. Tās nav nesamērīgās izmaksas. Kā mēs arī pieteikumā bijām rēķinājuši, ja būtu piemērotas, piemēram, vienādas likmes, tad pats tikai Lemberga kungs, samaksājot pilnu solidaritātes nodokli, varētu nofinansēt to pašu deklarāciju un tamlīdzīgi... Un tādu personu ir vairāki simti.

Līdz ar to mēs uzskatām, ka atšķirīgā attieksme nerasniedz arī mērķi, jo bagātie maksā mazāk, tiek radīta cita veida nevienlīdzība. Un mēs uzskatām, ka to pašu mērķi varēja sasniegt ar citiem veidiem, proti, valsts sociālās apdrošināšanas griesti... vai nu divpakāpju griestu ieviešana vai nu arī tā ir progresīvā iedzīvotāju ienākumu nodokļa likme.

Attiecībā uz progresīvo iedzīvotāju ienākumu likmi pat Šadurskis arī ir minējis, ka tika piedāvāts šāds variants... to, ka pēc būtības tas ir iespējams, jo iedzīvotāju ienākumu nodokļa grozījumi jau tajā brīdī atradās budžeta likumprojektu paketē un pēc būtības tāda progresīvās likmes ieviešana būtu tikai tehniski grozījumi.

Visbeidzot... tātad mēs uzskatām, ka likumdevējs nav pamatojis atšķirīgo attieksmi pret dažādām solidaritātes nodokļa maksātāju grupām, tas ir, darba ņēmēji un pašnodarbinātie.

Jā, mēs esam dzirdējuši daudz, ka pašnodarbinātie un darba ņēmēji nav salīdzināmā situācijā. Mēs tam nevaram piekrist. Satversmes komentāros, protams, ir skatīts, to vai divas situācijas ir vienādas vai atšķirīgas, ir normatīvs regulējums. Jā, protams, pašnodarbināto un darba ņēmēju normatīvais regulējums ir atšķirīgs. Arī tas tiek skaidrots Satversmes komentāros. To, vai šīs normatīvā regulējuma atšķirības ir būtiskas attiecīgajā situācijā, to ir jāvērtē arī pēc citiem kritērijiem. Tostarp, pēc sabiedrības vērtējuma. Un sabiedrības acīm nav nozīmes... nav atšķirības starp fizisko personu pašnodarbināto, ko sabiedrībā uzskata par bagātu, un fizisko personu - darba ņēmēju, ko arī tas... tā kā sabiedrībā uzskata par bagātu, proti, sabiedrības acīm vērtējot, viņas ir vienādas. Un arī jāņem vērā Finanšu ministrijas viedoklis, kur ir teikts, ka likumā norādītie nodokļu maksātāji nav nejauši. Viņi ir izvēlēti ar noteiktu mērķi un viņu mērķis ir iekļaut arī pašnodarbinātos, jo bija mērķis, ka arī

pašnodarbinātie maksā solidaritātes nodokli. Bet, ņemot vērā acīmredzot to sasteigtību, kādā likums tika pieņemts, tad acīmredzot vienkārši par to tika aizmirsts un netika vērtēts to, ka pašnodarbinātie var izvēlēties, kādu nodokli maksāt.

Un mēs uzskatām, ka tādai atšķirīgai attieksmei nav objektīva pamatojuma un nedz tiesā, nedz arī sniegtajos viedokļos mēs arī neesam redzējuši, vai šis jautājums tiktu analizēts. Līdz ar to mēs arī uzskatām, ka netiek sasniegts arī mērķis tas, lai tie, kam ir vairāk, maksātu vairāk, lai solidāri piedalītos sociālo vajadzību finansēšanā.

Un tāpat kā ar atšķirīgajām likmēm, mēs uzskatām, ka šo mērķi... tāpat samazināt ienākumu nevienlīdzību, varēja sasniegt ar citiem līdzekļiem, tostarp, progresīvo likmi, kas mūsu skatījumā būtu tas pats atbilstošākais risinājums tāpēc, ka no iedzīvotāju ienākumu nodokļa īstenībā nav iespējams vai nav tik viegli iespējams izvairīties, kā tas ir šobrīd no solidaritātes nodokļa.

Tas arī... apkopojot visu minēto, tad mēs uzturam savu prasību un uzskatām, ka atšķirīgā attieksme, kas ir noteikta solidaritātes nodokļa likmi, nav nedz noteikta ar pienācīgā kārtā pieņemtu likumu, nedz arī nav attaisnojama. Un mēs lūdzam arī Satversmes tiesu tomēr atcelt šo likumu no tā pieņemšanas datuma.

Tas arī būtu viss.

S. Osipova.

Paldies.

Saeimas pārstāvjiem, jūsu laiks.

I. Tralmaka.

Paldies, godātā tiesa!

Šajā tiesas procesā mēs trīs dienu garumā esam debatējuši ne tikai par Solidaritātes nodokļa likumu no juridiskajiem aspektiem, bet mēs esam runājuši par personas pamattiesībām, diskutējuši par ekonomiku, socioloģiskajiem pētījumiem. Ja mēs atceramies, ko teica Šadurska kungs, mēs arī esam filozofējuši.

Tas tikai apliecina to, ka politiskā dimensija likumdošanas procesā nodokļu jomā ir daudz nozīmīgāka un daudz kompleksāka par vienkāršiem aprēķiniem un juridiskiem apsvērumiem.

Es savā debašu runā uzsvēršu būtiskākos no izskanējušajiem argumentiem, viedokļiem un tie visi apliecina to, ka Solidaritātes nodokļa likuma normas atbilst Satversmei.

Saeimas ieskatā šajā lietā ir saskatāmi pieci strīdīgi punkti.

Pirmais no tiem ir Solidaritātes nodokļa alternatīvas un likumdevēja rīcības brīvība.

Otrais — solidaritātes nodokļa pieņemšanas process.

Trešais — nodokļa būtība un sasaiste ar sociālo nodrošinājumu.

Ceturtais — nodokļa ieņēmumu izlietojums.

Piektais — nevienlīdzība... šķietamā nevienlīdzība starp solidaritātes nodokļa maksātājiem.

Es iesāksu ar pirmo, kas ir šajā lietā daudz izskanējis, proti, likumdevēja rīcības brīvība nodokļu jomā.

Šī rīcības brīvība iet kopsolī ar likumdevēja ekskluzīvām tiesībām izvēlēties piemērotāko risinājumu no vairākām alternatīvām. Nevienš šajā tiesas zālē nenoliegs, ka valstī nodokļu jomā ir plaša rīcības brīvība. Saeima, kā jau norādīja savā atbildes rakstā, šī rīcības brīvība attiecas ne tikai uz tiem gadījumiem, kad nodokļu regulējums ietekmē tiesības uz īpašumu, bet tas attiecas uz visām nodokļu regulējuma dimensijām, tajā skaitā valstij ir plaša rīcības brīvība arī tad, kad nodokļu regulējums tiek aplūkots caur 91. panta prizmu. Arī Satversmes tiesa ir atzinusi, ka likumdevēja rīcības brīvībā ietilpst tiesības izvēlēties, kādas nodokļu likmes un kādām personu kategorijām tās ir paredzamas.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa, vērtējot pamattiesību aizskārumus nodokļu jomā, ievērojami sašaurina savu kompetenci. Tā vērtē galvenokārt to, vai nodoklis nav konfiscējošs un atsevišķos nodokļu regulējumu aspektos Eiropas Cilvēktiesību tiesa vispār pārliecinās tikai par to, vai likumdevēja lēmumam ir saprātīgs pamats. Tātad, vai likumdevēja lēmums nav acīmredzami nesaprātīgs. Tas ir ļoti zems sliekšnis. To, protams, varētu izskaidrot ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas specifiku, ar subsidiaritātes principu un to, ka starptautiska tiesa pēc būtības nevar pārzināt katras valsts politiskās, ekonomiskās, sociālās un citas vajadzības tik lielā mērā, lai spriestu... lai būtu kompetenta vērtēt visus nodokļu jomā būtiskos aspektus. Tomēr arī Satversmes tiesa, kas ir nacionāla tiesa, nodokļu regulējumu jomā ir ievērojami ierobežojusi konstitucionālās kontroles apjomu. Piemēram, dabas resursu nodokļa lietā Satversmes tiesa atzina, ka, ņemot vērā likumdevēja plašo rīcības brīvību nodokļu politikas veidošanā, alternatīvu risinājumu izvēle ir atzīstama par likumdevēja politisku izšķiršanos, kas nav izvērtējama ar konstitucionālas kontroles metodēm.

Kādēļ tas ir nepieciešams? Saeima uzskata, ka tas ir tādēļ, ka nodokļu jomā visspilgtāk parādās lēmumu pieņemšanas politiskā dimensija. Šeit visspilgtāk parādās nepieciešamība sabalansēt dažādas intereses un rast kompromisu. Šajā tiesas procesā pieaicinātās personas Reiznieces-Ozolas kundze, Reira kungs un Šadurska kungs mums pārliecinoši parādīja, cik komplekss un cik kompromisiem pilns ir politiskais process nodokļu jomā.

Es atļaušos to uzskatāmi nodemonstrēt ar tiem pašiem viedokļiem, kas jau ir izskanējuši šajā tiesas procesā.

No vienas puses mums ir pieteikuma iesniedzēji. Viņi uzskata, ka nodokļu ieņēmumi netiek tērēti pareizi, ka netiek ieskaitīti viņu personiskajos kontos un nekrāj

viņiem lielas pensijas. Viņi arī uzskata to, ka pensionāri un invalīdi ar lielām algām ir pēc būtības labākā pozīcijā nekā viņi paši.

No otras puses, mums ir darba devēji, kuri piedalījās likumprojekta izstrādē. Viņi, savukārt, uzskatīja, ka nodokļu slogs ir jānes privātpersonām caur iedzīvotāju ienākumu nodokli. Vēl daži uzskatīja, ka ir jāceļ pievienotās vērtības nodoklis, tātad mazāk atalgotiem sabiedrības slāņiem, kas ir galvenie patēriņa preču pircēji, būtu pašiem jāfinansē no pamatbudžeta apmaksātie sociālās aizsardzības pasākumi.

Tālāk mums ir ekonomisti. Mums ir Latvijas Banka, mums ir Pasaules Banka, kas jomai pieiet zinātniski, viņu analīze ir metodiska un kuru interesēs ir galvenokārt nodrošināt valsts ekonomisko attīstību. Latvijas Banka piedāvā celt kapitāla nodokļus, mazināt darbaspēka nodokļus un vispār nemaksāt atsevišķus pabalstus lielo algu saņēmējiem. Bet arī ekonomistu viedokļi... ja mēs paskatāmies Latvijas Bankas piedāvājumu, Pasaules Bankas piedāvājumu, arī tie ir atšķirīgi niansēs.

Latvijas Brīvo arodbiedrību asociācija, kas rūpējas par darbinieku aizsardzību, uzskata, ka vēl vairāk vajag samazināt nodokļu slogu mazāk atalgotajiem darbiniekiem. Vienlaikus asociācija piekrīt tam, ka tiek palielināts nodokļu slogs lielo algu saņēmējiem un arī piekrīt īpaši, ka ir vajadzīgs celt kapitāla nodokļus.

Un tad mums ir arī, protams, valsts intereses un ir valsts budžeta realitāte, mums ir aizvien pieaugoša nevienlīdzība, ir vajadzība pēc atbalsta sabiedrības trūcīgākajiem slāņiem. Aizvien vairāk pieaug vajadzības pēc finansējuma arī medicīnas, izglītības un citās jomās, kas pavisam tiešā veidā skar personas ar mazākiem ienākumiem.

Un visbeidzot mēs, protams, nedrīkstam aizmirst arī par sabiedrības viedokli. Lietā sabiedrības viedoklis tika minēts gan kā politisks, gan arī kā juridisks arguments. Bet par kuru sabiedrības daļu tad mēs runājam?

Profesores Šneideres viedoklī bija pieminēts 2016. gada sākumā veiktais SKDS pētījums, kas atspoguļo sabiedrības attieksmi pret nodokļu sistēmu un nodokļu maksāšanas pienākumu. Un šajā pētījumā secināts, ka sabiedrības attieksme ir negatīva. Tomēr tas, kas nav pateikts profesores viedoklī, ir tas, kāds ienākumu līmenis ir bijis šī pētījuma respondentiem. Un es atļaušos tos ļoti īsi uzskaitīt. Veicot šos pētījumus, SKDS neiedalīja respondentus pēc konkrētas algas sadaļām, bet drīzāk viņi ņēma vērā to, ka aplokšņu algu saņēmēji baidās atklāt īsto summu pat tad, ja tā aptauja ir anonīma. Tā vietā viņi tika iedalīti pēc tā, kā viņi paši raksturotu savu materiālo stāvokli. 6 procenti no respondentiem norādīja, ka viņi knapi savelk galus kopā, 22 procenti apgalvoja, ka viņiem pietiek pārtikai, bet apgērba iegāde rada finansiālas grūtības. 52 procenti teica, ka naudas pietiek pārtikai un apgērbam, bet ilgtermiņa preces kā televizorus un ledusskapjus viņi nevar atļauties, tas radītu grūtības iegādāties. 18 procenti var iegādāties ilgtermiņa preces, bet tiešām dārgas mantas viņi nevar atļauties. Bet 1 procents apgalvoja, ka var iegādāties visu, pat

dzīvokli un vasarnīcu, ja viņiem ir tāda nepieciešamība. Tas uzskatāmi parāda to, kāds vispār ir mūsu sabiedrības ienākumu līmenis. Un tas parāda arī to, ka tieši sabiedrības daļa ar mazākiem ienēmumiem — 81 procenti, ja mēs neskaitām pēdējās divas kategorijas — tieši šī daļa uzskatīja, ka nodokļu sistēma ir netaisnīga. Tomēr arī attiecībā uz pārējiem, kas ir augsto ienēmumu daļā, arī bez aptaujām ir saprotams tas, ka nodokļu maksāšanas pienākums kā tāds nekad nebūs starp populārākajiem pilsoņu pienākumiem. Šādi ir viedokļi. Un šāds, godātā tiesa, ir likumdevēja uzdevums, veidojot nodokļu politiku un plānojot valsts budžetu.

Tieši tādēļ nodokļu politikas izvēle ir ļoti sarežģīts un tas ir politisks process, un tā ir nodota ekskluzīvā Saeimas kompetencē. Saeimas, un es šeit uzsveru — Saeimas, jo lēmumi nodokļu jautājumos ar Satversmes 73. pantu ir izslēgti pat no tautas kompetences. Un tādēļ apsvērumi, kurus likumdevējs izdara, sabalansējot visas šīs daudzās intereses un izvēloties vienu vai otru risinājumu, netiek un nevar tikt izvērtēti ar konstitucionālās kontroles metodēm.

Un tomēr neviens šajā tiesas zālē arī nešaubās par to, ka likumdevēja rīcības brīvība nodokļu jomā nav neierobežota. Tas, kā Saeima to ir izmantojusi, protams, ir jāvērtē, paturot prātā, ka šīs izvēles tiek izdarītas nodokļu jomā. Tomēr šeit jāpiekrīt pieteikuma iesniedzējiem, arī nodokļu jomā Saeimai ir saistoša Satversme un vispārējo tiesību principi.

Šeit es pāriešu pie sava otrā punkta — pie solidaritātes nodokļa pieņemšanas procesa. Runājot par Solidaritātes nodokļa likuma pieņemšanas procesu, tiesas sēdē tika lietoti vārdi “sasteigts” un “vienas dienas debates”. Tikko mēs dzirdējām arī pieteikuma iesniedzēju pārstāves debašu runā, ka šie visi likumdošanas procesi būtu jābalsta uz pētījumiem un ļoti garām sarunām. Diemžēl tas neatspoguļo realitāti un to, kāds ir Saeimas ikdienas darbs.

No toreizējā finanšu ministra Reira kunga attiecībā uz šo konkrēto nodokli mēs dzirdējām, ka darbs pie likuma koncepcijas tika sākts jau 2015. gada martā, kad valdība vērtēja budžeta bāzes izdevumus. Tas arī ir tas brīdis, kad parasti sākas darbs pie budžeta. Lēmumu sagatavot likumprojektu valdība pieņēma 25. augustā un 22. septembrī valdība to iesniedza Saeimā. Solidaritātes nodokļa likumprojekts ir apspriests Nacionālās trīspusējās sadarbības padomē, Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes Budžeta un nodokļu politikas apakšpadomē un arī Tautsaimniecības padomē. Tā pieņemšanas gaitā Saeimā divu mēnešu laikā Solidaritātes nodokļa likumprojekts Budžeta un nodokļu komisijā tika apspriests piecās sēdēs — 21., 22. un 28. oktobrī un 3. un 17. novembrī. Tās ir piecas sēdes. Reti kuram budžeta paketes likumprojektam tiek veltītas piecas sēdes. 28. oktobra komisijas sēde tika pilnībā veltīta solidaritātes nodokļa alternatīvu apspriešanai, savukārt 3. novembra komisijas sēde tika pilnībā veltīta tam, lai uzklausītu sociālos partnerus — Latvijas Darba devēju konfederāciju un Tirdzniecības un rūpniecības

kameru. Šeit ir jāpiekrīt Tieslietu ministrijas pārstāves Medinas kundzes viedoklim un arī tam pievienojās Plepa kungs, ka šis patiešām ir viens no labākajiem piemēriem budžeta paketes likumprojektu pieņemšanai.

Mans trešais punkts ir solidaritātes nodokļa būtība un tā saistība ar Satversmes 109. pantu.

Galvenā pieteikuma iesniedzēju prasība attiecas uz nevienlīdzību sociālā nodrošinājuma jomā. Pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka likuma mērķis dod tiem tiesības prasīt, lai solidaritātes nodokļa maksājumi tiktu ieskaitīti speciālajā budžetā un tiktu ņemti vērā, veidojot personisko uzkrājumu viņu kontos. Solidaritātes nodoklis arī esot pielīdzināms pēc būtības sociālajām iemaksām tā iekasēšanas kārtības dēļ.

Šeit ir jāatceras, ka reizē ar sociālajām iemaksām un solidaritātes nodokli darba devēja ziņojumā tiek iekļauta arī informācija par iedzīvotāju ienākumu nodokli un uzņēmējdarbības riska nodevu. Katram darbaspēka nodoklim ir savs noteikts mērķis, ir arī atšķirīga iekasēšanas un ieņēmumu izlietošanas kārtība. Darbaspēka nodokļa vienlaicīga un efektīva iekasēšana ir ierasta daudzu valstu prakse.

Un runājot par likuma skaidrību. Visi 37 pieteikuma iesniedzēji maksā solidaritātes nodokli, tāpēc nav pamata apgalvot tam, ka viņi nesaprot, kā šis nodoklis ir iemaksājams un ko paredz Solidaritātes nodokļa likuma normas. Turklāt tiesas sēdē neviena pieaicinātā persona neapšaubīja, ka attiecībā uz solidaritātes nodokļa būtību likums ir skaidrs. Solidaritātes nodokļa maksājumi nav sociālās apdrošināšanas iemaksas. Šie maksājumi nedod nekādas personiskas tiesības prasīt sociālās apdrošināšanas pakalpojumus. Ne Reira kungs, ne Šadurska kungs nevarēja atminēties, ka likumprojekta izstrādes gaitā un pieņemšanas laikā šāda neskaidrība būtu apspriesta vai pat pieminēta. Tāpat neviena pieaicinātā persona nepiekrita, ka šajā lietā vispār ir skartas pieteikuma iesniedzēja Satversmes 109. pantā noteiktās tiesības. Solidaritātes nodokļa maksājumi nerada nevienlīdzību arī sociālās palīdzības jomā. Nodokļa nomaksa neietekmē pieteikuma iesniedzēju tiesības prasīt sociālos pakalpojumus, uz kuriem viņiem tādas tiesības būtu saskaņā ar citiem normatīvajiem aktiem. Tātad pieteikuma iesniedzēji nav nostādīti nelabvēlīgākā situācijā kā citas personu grupas, un šī prasība ir noraidāma.

Pārejot pie mana ceturrtā punkta. Šajā tiesas sēdē tika apšaubīts no solidaritātes nodokļa gūto ieņēmumu izlietojums. Saeima jau iepriekš ir uzsvērusi nodokļa mērķi, kas ir nevienlīdzības mazināšana un nepieciešamība finansēt aizvien pieaugošos sociālās aizsardzības pasākumus. Šo mērķi nedrīkst sašaurināt uz pabalstu izmaksu naudā. Līdzekļi šā mērķa sasniegšanai ir daudz plašāki. Es minēšu tikai dažus no tiem, kur mēs varam paskatīties, kā ir izlietoti 2016. gadā budžeta līdzekļi.

Tātad papildus līdzekļi ir novirzīti šādiem mērķiem: minimālās algas celšanai nedaudz vairāk kā 3 miljoni eiro, tehnisko palīglīdzekļu klāsta pilnveidošanai, modernizēšanai un rindu mazināšanai — 1,6 miljoni, pedagogu darba samaksai — 9

miljoni, ārstniecības personu atlīdzībai — 10 miljoni, neatliekamās medicīniskās palīdzības personāla izdienas pensijām — 3 miljoni, un arī tiesas sēdē Labklājības ministrijas pārstāvji norādīja, ka 2016. gadā, salīdzinot ar 2015. gadu, budžeta 20.01 apakšprogrammai, kas ir valsts sociālo pabalstu apakšprogramma, piešķirtais finansējums pieauga par aptuveni 12 miljoniem. No 235 uz 248. Tie ir tie 12 miljoni. Tātad neskatoties uz to, ka solidaritātes nodokļa ieņēmumi netiek novirzīti speciālajā budžetā un tie nav iezīmēti, ja mēs tā varam izteikties. Valsts budžeta līdzekļu izlietojums kopumā liecina par to, ka valsts ir to novirzījusi virknē pasākumu, kas ir vērsti uz tieši šī likuma mērķa sasniegšanu.

Un visbeidzot es runāšu par iespējamo nevienlīdzību starp solidaritātes nodokļa maksātājiem saistībā ar likmju atšķirību. Lai gan Saeima vēl jo projām uzskata, ka konstitucionālajā sūdzībā nebija atsevišķas prasības par 105. pantu un to, ka nodoklis būtu konfiscējošs, tādēļ Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2016. gada 21. jūnija lēmums būtu lasāms tikai tā, ka lieta nav ierosināta par Satversmes 105. pantu kopsakarā ar 91. pantu, es tomēr pieskaršos arī pārējiem šajā sēdē apskatītajiem aspektiem. Es pirms tam tomēr gribētu uzsvērt, ka tas nebūtu tulkojams kā Saeimas piekrišana prasījuma robežu paplašināšanai.

Attiecībā uz nevienlīdzību ar pašnodarbinātajām personām Saeima puda viedokli, ka pieteikuma iesniedzēji neatrodas vienādā un salīdzināmā situācijā ar personām, kuras nodarbina pašas sevi. Pašnodarbinātie atrodas īpašā situācijā. Šī situācija no vienas puses var šķist privilēģēta, bet no otras puses — tā ietver pilnīgu atbildību par savu dzīves līmeni un ienākumu nodrošināšanu nākotnē. Pašnodarbinātie strādā attaisnoto izdevumu režīmā, paši izvēlas obligāto iemaksu objektu un sabalansē visas citas ar savu profesionālo darbību saistītās izmaksas. Pašnodarbinātajiem nav darba devēja nodokļa daļas un nav arī citas aizsardzības, ko valsts piedāvā darba ņēmējiem. Arī šajā jautājumā neviena uzklausītā pieaicinātā persona nepiekrita, ka pašnodarbinātie būtu salīdzināmi ar darba ņēmējiem. Tātad arī šai sūdzībai Saeimas ieskatā nav pamata.

Attiecībā uz pašnodarbinātajiem jāņem vērā arī tas, ka nodokļu reformas ietvaros ieviestās izmaiņas Solidaritātes nodokļa likumā un likumā “Par iedzīvotāju ienākumu nodokli” nodrošinās to, ka pašnodarbinātie maksās pilnu darbaspēka nodokļa slogu no visiem saviem ienākumiem. Ja pašnodarbinātais izvēlēsies maksāt sociālās iemaksas no objekta, kas nesasnies maksimālo apmēru, atlikušajā daļā viņš tomēr maksās iedzīvotāju ienākumu nodokli.

Visbeidzot šajā tiesas sēdē tika daudz jautāts par atšķirīgajām nodokļa likmēm. Šeit ir būtiski ņemt vērā, ka mēs salīdzinām darba ņēmējus ar darba ņēmējiem. Tātad šeit ir jāsalīdzina likmes atšķirības pieteikuma iesniedzējiem ar citu darba ņēmēju nodokļu likmi. Šīs atšķirības ir minimālas. Nodokļa likmes atšķirības starp pieteikuma iesniedzējiem, kuri maksā 10,5 procentus un strādājošajiem pensionāriem, kuri maksā

9,16 procentus, ir 1,34 procenta punkti. Savukārt atšķirība starp invaliditātes pensiju saņēmējiem, kuri maksā 9,72 procentus, ir tikai 0,78 procenti. Tātad 1,34 un 0,78.

Godātā tiesa! Saeima jau ir norādījusi, ka šāda minimāla atšķirība neattaisnotu jauna un sarežģītas nodokļa administrēšanas sistēmas ieviešanu. Es šeit nerunāju tikai par izmaiņām Valsts ieņēmumu dienesta vai Sociālās apdrošināšanas aģentūras datorsistēmu programmatūrās. Finanšu ministrijas pārstāve Robežnieces kundze norādīja, ka, administrējot solidaritātes nodokli caur deklarācijām, gan darba devējam, gan darba ņēmējam nāktos katru mēnesi pašam aprēķināt maksājamo nodokli. Labklājības ministrija savukārt apstiprināja, ka atsevišķam darba devējam nav informācijas par algu, ko darba ņēmējs ir saņēmis no citiem darba devējiem. Šāda informācija katram darba devējam, iespējams, pat katru mēnesi būtu jāpieprasa no Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras, lai varētu pārliecināties, kad īsti ir sasniegti obligāto iemaksu griesti.

Saeimas secinājums ir šāds: nelielā nodokļu likmju atšķirība nav tik būtiska, lai privātpersonām un valsts iestādēm uzliktu šādu papildus slogu. Turklāt, atbalsts pensionāriem un invalīdiem, tajā skaitā pensionāriem un invalīdiem nodarbinātības sekmēšana arī ir viena no valsts prioritātēm. Atbildot uz pieteikuma iesniedzēju pārstāves jautājumiem, uz to norādīja arī Reira kungs. Pensijas vecuma strādājošie un invaliditātes pensijas saņēmēji neatkarīgi no tā, vai viņi ir vai viņi nav solidaritātes nodokļa maksātāji, valstī tiek atbalstīti daudz un dažādos veidos. Šis atbalsts attiecas arī uz nodokļiem un nodevām. Piemēram, šo personu kategorijām ir augstāks neapliekamais minimums. Personas ar invaliditāti nemaksā transporta līdzekļu ekspluatācijas nodokli, saņem iedzīvotāju ienākumu nodokļa atvieglojumus vai vispār nemaksā vai maksā samazinātu valsts nodevu par virkni valsts sniegto pakalpojumu. Šādi pakalpojumi, piemēram, bez maksas ziņu sniegšana no Iedzīvotāju reģistra, samazināta nodeva par pases izsniegšanu un tā tālāk. Pensijas vecumu sasniegušas personas un personas ar invaliditāti pat var maksāties bez maksāšanas kartes.

Šādas atšķirības pastāv. Un tas, ka atsevišķiem pensionāriem ir lieli ienākumi, nebūt nenozīmē to, ka viņiem vispār nebūtu jāparedz tiesības uz valsts atbalstu, kas pienākas citiem pensionāriem. Tādēļ arī šīs minimālās atšķirības ir attaisnojamas.

Līdz ar to es nonāku pie sava secinājuma. Saeima secina, ka solidaritātes nodoklis izpilda solidaritātes nodokļa mērķi, jo no tā gūtie ienākumi mazina nevienlīdzību un palīdz finansēt sociālās aizsardzības pasākumus visai sabiedrībai.

Otrkārt, tas iekļaujas darbaspēka nodokļu iekasēšanas mehānismā un nerada papildus administratīvo slogu ne valstij, ne nodokļu maksātājiem. Tas izpilda nodokļu fiskālo pazīmi, jo nodokļu ieņēmumi pārsniedz plānotos, pieaug arī solidaritātes nodokļa maksātāju skaits.

Nodoklis izpilda regulatīvo pazīmi, jo ar solidaritātes nodokli tiek mazināta regresīva nodokļu sistēma un ielikts pirmais solis progresīvas nodokļu sistēmas ieviešanā.

Tas neierobežo solidaritātes nodokļa maksātāju Satversmes 109. pantā noteiktās pamattiesības, jo nodokļa ieņēmumi netiek novirzīti speciālajā budžetā, bet gan pamatbudžetā.

Un visbeidzot. Tas nepārkāpj Satversmes 91. pantā ietverto vienlīdzības principu, jo likumdevējs ir atradis taisnīgu un atšķirīgu pieeju atšķirīgām nodokļu maksātāju grupām.

Tādēļ Saeima lūdz Satversmes tiesu atzīt Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5., 6., 7. un 9. pantu par atbilstošiem Satversmes 91. pantam un 109. pantam.

Paldies.

S. Osipova.

Paldies, Tralmakas kundze.

Pasludinu tiesas debates par slēgtām.

Šobrīd lietas dalībniekiem ir iespējas izteikt replikas.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvji vēlēties?

A. Leškoviča.

Jā.

S. Osipova.

Līdz 5 minūtēm.

A. Leškoviča.

Es attiecīgi gribētu to, ka... attiecībā uz rīcības brīvību. Tāad rīcības brīvība nav neierobežota. Un šajā gadījumā, piemēram, runājot par likmēm... likumdevējs vispār nav vērtējis nekādas alternatīvas, nedz arī izmaksas. Līdz ar to rīcības brīvību, teiksim, šajā jautājumā ierobežo vienlīdzības princips un samērīguma princips. Ja likumdevējs nav vērtējis alternatīvas un nav vispār šo jautājumu vērtējis, pēc būtības to nevar saukt par samērīgu un arī atšķirīgo attieksmju pamatotu.

Par labu piemēru saistībā ar solidaritātes nodokļa pieņemšanas procesu. Nepiekritīšu. Šeit Finanšu ministrija, profesore Šneidere, Latvijas Banka, LTRK, arī pašas Saeimas komisijas sēdēs ir runājuši, ka tas ir neparedzams, ka tas ir pārāk sasteigts. Finanšu ministrija katrā publiskajā intervijā ir minējusi, ka tādos tempos, kā tas tika pieņemts, nav pieņemami un to viņa arī šeit atkārtoja. Turklāt LTRK arī Saeimas Budžeta komisijas sēdēs ir izteikusi, ka tas ir neparedzams, ka ir citi labāki

varianti, tā pati progresīvā likme, uz ko vienmēr tika saņemts: mums vairs nav laika. Un atbilde bija: nu tad laicīgāk ir jāplāno budžets.

Un mēs arī, runājot par to, ka, lūk, visi maksā solidaritātes nodokli un nevar runāt par to, ka nesaprot. Saeima šajā gadījumā runāja par pienākumu maksāt nodokli, bet mēs runājam par to, ka normām ir jābūt pietiekami skaidrām, lai apzinātos savas tiesības. Kādas ir tiesības? Ar tiesībām īstenībā ir diezgan pagrūti, un, kā jau es minēju, pašas ministrijas īstenībā nav vienotas viedoklī, kā šo nodokli vērtēt, vai viņš attiecas uz sociālo jomu vai neattiecas un tamlīdzīgi.

Līdz ar to, teiksim, izsecināt savas tiesības no šī nodokļa... no šī tiesiskā regulējuma īstenībā ir diezgan pagrūti..

Arī par pieteikuma prasību. To, ka netika ierosināts par 105. pantu. Sava pieteikuma 3. sadaļā ir diezgan skaidri noteikts, ka mēs runājam par 91. pantu. Un ka šo nodokli var vērtēt tā un tā un mēs uzskatām, ka jebkurā gadījumā viņš pārkāpj 91. pantu. Katras nākamās sadaļas... nosaukums bija "91. panta pārkāpums kopsakarā ar tādu pamattiesību...". Tātad īstenībā no pieteikuma nevar izdarīt secinājumu... visdrīzāk tieši var izdarīt secinājumu, ka mēs runājam pārsvarā par 91. pantu. 105. un 109. pants tika minēts... ka šis 91. pants ir jāskatās šo pantu šķērsgrīzumā... Un arī, kā Satversmes tiesas judikatūrā un arī Eiropas Cilvēku tiesa visu laiku atkārtoti, ka, lai konstatētu 91. panta pārkāpumu, nav obligāti jākonstatē arī pamatnormas, šajā gadījumā 105. panta pārkāpumu.

Un mēs arī redzam kā piemēru darba devēju sūdzībā, kur arī netika ierosināta lieta par 105. pantu, bet mēs turpinām to skatīt 91. panta tvērumā. Ja mēs ejam pēc Saeimas loģikas, tad īstenībā šī lieta būtu jāizbeidz un tālāk vairs nav jāskata.

Arī gribētu pieminēt to, ka pat darba ņēmēju likmju atšķirības ir minimālas. Procentpunkti nav tas pats, kas procenti. Un šeit, piemēram, Saeimas pārstāve ļoti ilgi un dikti, arī sniedzot tabulas, visu laiku runā par kopējo darba ņēmēju slogu. Un šīs nelielās procentu punktu atšķirības rezultējas līdz pat 20 procentu maksājamā nodokļa atšķirībām. Teiksim, arī tās šodien iesniegtās tabulas ir par kopējo darba ņēmēju slogu. Un ja mēs tā runājam, tad īstenībā, kā jau es teicu, tas pats mūsu pielikumos... mēs esam rēķinājuši un arī iesnieguši, ka tās atšķirības ir diezgan būtiskas attiecībā uz maksājamo nodokli.

Mēs kopumā uzskatām un arī piekrītam Latvijas Bankas viedoklim, ka īstenībā Solidaritātes nodokļa likums nesasniedz arī to galveno mērķi — solidaritāti, jo viņš neattiecas uz visiem, kam ir lielāki ienākumi, no viņa var viegli izvairīties.

Tāpēc pēc būtības mēs atkārtojam savu lūgumu, ka nevienu atšķirīgu attieksmi nevar pamatot ar neskaidru, neparedzamu likumu un arī tādu, kas visādi citādi raisa un sekmē dažādu patvaļīgu piemērošanu un interpretēšanu.

Tāpēc lūdzam to atcelt līdz ar pieņemšanas datumu.

S. Osipova.

Jūsu replika ir uzklausīta. Lūdzu, Saeimas pārstāvji.

I. Tralmaka.

Paldies, es centīšos atbildēt tikai uz dažiem no šiem minētajiem.

Runājot par rīcības brīvību un to, ka likumdevējs nav vērtējis alternatīvas. Šeit ir jāsaprot likumdošanas procesa būtība. Tas, ka ja kāds pants nav... katram pantam apspriestās alternatīvas nenozīmē to, ka nav vērtētas alternatīvas kopumā. Tika runāts par vienotu iedzīvotāju ienākumu nodokļa likmi, tika runāts par PVN paaugstināšanu, tika runāts par dažādām citādām alternatīvām, kas būtu bijušas pilnīgi savādākas, nekā ir ieviestais Solidaritātes nodokļa likums. Tāpēc, ja kāds deputāts vai kāds no klātesošajiem nav konkrēti pieminējis vienu vai otru likmi, nenozīmē to, ka šīs te alternatīvas nav apspriestas kopumā kā vienotas alternatīvas tam, kāds ir uzrakstīts likums.

Tālāk runājot par pārāk sasteigto procesu un to, ka tas ir neparedzams. Šeit arī ir jāņem vērā tas, kādā veidā tiek veidoti budžeta paketes likumi. Protams, ka labs piemērs ir tas, kas notika šajā vasarā, kad nodokļu jautājumi tika izņemti ārā no budžeta paketes un tādā veidā tika virzīti Saeimā. Bet, ja mēs paskatāmies... vasara jau arī nav ko diez ko garāka par diviem mēnešiem... Tas notika atsevišķi un tāpēc tas varbūt ir bijis... šī reforma... tāpēc, ka viņa bija tik visaptveroša, viņa bija gatavota ilgāku laiku. Bet divi mēneši Saeimā ar piecām sēdēm, kuras ir pat ekskluzīvi veltītas, lai uzklausītu sociālos partnerus un apspriestu alternatīvas, ir labs prakses piemērs.

Ja mēs runājam par šīs sūdzības būtību, šeit ir tikai viens jautājums — par to, par ko nav ierosināts un par ko ir ierosināts. Kolēģijas lēmumā ir skaidri pateikts, ka trūkst sadaļas “Sabiedrības interešu pārkāpums pār personas aizskārumu”. Tas attiecas uz divām sūdzības sadaļām — 91. pantu abos aspektos, kas ir saistīti ar 105. pantu. Šīs sadaļas konstitucionālajās sūdzības trūkst. Līdz ar to Kolēģija neierosināja lietu par šo... par šīm te daļām. Līdz ar to arī Saeima, lasot kolēģijas lēmumu, nesniedza atbildes rakstu šajā daļā, jo uzskatīja, ka kolēģija to nav ierosinājusi. Papildus pieprasījumi Saeimai sniegt papildus viedokli nav bijuši. Līdz ar to mēs uzskatām, ka tā būtu prasības robežas paplašināšana, ja mēs skatītu to plašāk, nekā kolēģija ir ierosinājusi.

Un visbeidzot. Tas, ka solidaritātes nodoklis nerasniedz savu mērķi. Saeima jau ir vairākos... gan debašu runā, gan arī procesa gaitā atspoguļojusi to, ka ieņēmumi no solidaritātes nodokļa tiek novirzīti mērķiem, kas ir svarīgi, kas ir sociālās aizsardzības pasākumi, kas ir pedagogi, ātrās palīdzības personāla izdienas pensijas. Mums nav... sakot Šadurska kunga frāzi... mums nav jāieņem katrs eiro, bet mēs varam redzēt to, ka sociālās vajadzības valstī pieaug un arī valsts tērē naudu sociālo vajadzību finansēšanai.

S. Osipova.

Paldies. Replikas ir izskanējušas, un tiesai ir jālemj par pasludināšanas datumu.

Kolēģi...

Tā... Spriedums lietā Nr. 2016-14-01 tiks pasludināts 19. oktobrī pulksten 10.00.

Paldies.

Tiesas sēde slēgta.

Stenogrammas izgatavotāja

Mārīte Ceļmalniece

Tiesas sēžu sekretāre

Marija Paula Pēce